

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи

магістерського рівня вищої освіти

на тему: «Особливості управління фінансовою безпекою страхових компаній (на прикладі Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»))»

Виконав:

студент 6-го курсу 1 групи
за спеціальністю 073 «Управління
фінансово-економічною безпекою» денної
форми навчання

Мамчур Денис Анатолійович

Керівник:

Доцентка, кандидатка економічних наук
Скаковська Світлана Степанівна

Рецензент:

Професор, доктор економічних наук
Мельник Леонід Васильович

Рівне – 2024 року

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти «Особливості управління фінансовою безпекою страхових компаній (на прикладі Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»))» / Д. А. Мамчур. Рівне : НУВГП, 2024. 85 с.

У представленій кваліфікаційній роботі магістерського рівня висвітлено теоретико-методичні аспекти управління фінансовою безпекою страхових компаній. Проведено економічний аналіз фінансових показників ПрАТ СГ «ТАС». Обґрунтовано необхідність здійснення заходів щодо удосконалення управління фінансовою безпекою ПрАТ СГ «ТАС» та показано зміни результатів діяльності внаслідок впровадження запропонованих заходів.

Ключові слова: управління, фінансові результати, аналіз фінансових показників, ефективність, ліквідність, платоспроможність.

ANNOTATION

Master's level qualification work of higher education "Features of financial security management of insurance companies (on the example of the Private Joint-Stock Company "Insurance Group "TAS"))" / D. A. Mamchur. Rivne : NSUGP, 2024. 85 p.

The presented master's level qualification work highlights the theoretical and methodological aspects of financial security management of insurance companies. An economic analysis of financial indicators of PrJSC SG «TAS» is carried out. The need to implement measures to improve financial security management of PrJSC SG «TAS» is justified and changes in performance results as a result of the implementation of the proposed measures are shown.

Keywords : management, financial results, analysis of financial indicators, efficiency, liquidity, solvency.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	8
1.1. Сутність фінансової безпеки страхових компаній.....	8
1.2. Підходи до оцінки рівня фінансової безпеки страхових компаній.....	16
1.3 Визначення факторів впливу на рівень фінансової безпеки страхових компаній.....	21
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПРАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС».....	27
2.1. Організаційно-економічна характеристика страхової компанії.....	27
2.2. Оцінка стану фінансової безпеки страхової компанії.....	31
2.3. Моделювання фінансової безпеки страхової компанії.....	45
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПРАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС».....	56
3.1 Вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії в контексті забезпечення фінансової безпеки.....	56
3.2. Економічне обґрунтування управління фінансовою безпекою страхової компанії.....	66
3.3. Моделювання управління фінансовою безпекою страхової компанії.....	72
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ.....	186

ВСТУП

Актуальність теми. Зараз страхові компанії та страховий ринок загалом перебувають під впливом зовнішніх та внутрішніх загроз, як національних, так і локальних. Це впливає на платоспроможність і фінансову надійність страхових компаній, а отже, і на рівень їх фінансової безпеки. Тому в сучасну епоху економічної нестабільності, воєнного стану, зростання цифрової економіки та економічної глобалізації актуальним є питання забезпечення більшої фінансової безпеки страхових компаній, які допомагають вирішити багато фінансових проблем громадян та суб'єктів господарювання. Тому питання визначення сутності страхування та місця фінансової безпеки страхових компаній в системі фінансової безпеки держави набувають підвищеної уваги.

Аналіз наукових досліджень. На дослідження фінансової безпеки страхових компаній спрямована наукова робота багатьох вітчизняних фахівців. Особливі аспекти сутності поняття «фінансова безпека страхової компанії», визначення основних загроз, механізм захисту, показники та підвищення його рівня є предметом дослідження вітчизняних фахівців, зокрема В. Базилевича, Л. Богріновцевої, О. Бондарук, М. Єрмошенко, О. Журавка, О. Марченко, Я. Пушак, І. Ревак, О. Папка, О. Рубан та ін. Проте проблема аналізу теоретичних засад фінансової безпеки страхової компанії потребує подальшого дослідження з огляду на її роль у системі фінансової безпеки держави.

Метою дослідження є вивчення теоретичних та практичних аспектів особливостей управління фінансової безпеки в ПрАТ «Страхова група «ТАС» і розробка шляхів його вдосконалення.

Досягнення мети пов'язане з постановкою та вирішенням наступних завдань:

- розглянути теоретичні поняття та основні елементи фінансової безпеки страхових компаній;
- вивчити підходи до оцінки рівня фінансової безпеки страхової компанії;

- провести фінансово-економічну характеристику ПрАТ «Страхова група «ТАС»;
- дослідити поточний стан управління фінансовою безпекою ПрАТ «Страхова група «ТАС»;
- розглянути трансформацію управління фінансовою безпекою ПрАТ «Страхова група «ТАС»;
- розробити заходи по удосконаленню управління фінансової безпеки ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Об'єктом дослідження є процес удосконалення управління фінансовою безпекою ПрАТ «Страхова група «ТАС». *Предметом дослідження* виступають фактичні дані про фінансове становище та систему управління фінансовою безпекою ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Методи дослідження. Для формулювання тенденцій сучасних досліджень та вибору з числа найбільш релевантних застосовувалися методи бібліометричного аналізу (аналіз цитування; аналіз реферативних журналів; кількісний аналіз публікацій окремих авторів; кількісний аналіз публікацій вчених окремих країн світу), застосовувався індикативний підхід.

Інформаційною базою проведеного дослідження слугували розробки та публікації наукових досягнень вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчі та нормативно-правові акти, довідково-інформаційні видання та матеріали доповідей науково-практичних конференцій, дані статистичної та фінансової звітності ПрАТ «Страхова група «ТАС», аналітична інформація, джерела мережі Інтернет, а також інша методична, навчальна та періодична література за темою дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці шляхів покращення управління фінансовою безпекою ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Апробація отриманих результатів. Результати досліджень, що включені до даної кваліфікаційної роботи:

оприлюднені на II Міжнародній науково-практичній конференції «Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання», яка відбулася 15 листопада 2024 року в Національному

університеті водного господарства та природокористування (м. Рівне). Назва тез :
Оцінка рівня фінансової безпеки страхового ринку України;

опубліковані статті :

Заячківська О. В., Мамчур Д. А., Терещенко В. Є. Фінансово-економічна безпека страхової компанії : сутність, аналіз, фактори впливу. Фінансово-економічна політика в контексті інноваційного розвитку [кол. монографія] / Л. В. Мельник, Н. Б. Савіна [та ін.] : відпов. ред. д.е.н., Л. В. Мельник. Київ : Кондор-Видавництво, 2023. Ч. 4. С. 242 – 253.

Заячківська О. В. та Мамчур Д. А. Механізм управління фінансово-економічною безпекою страхових компаній. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2024. Вип. 1(105). С. 92 – 99.

зайнято 1 місце у 1 турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт 2023 – 2024 н.р.

Запропоновані та обґрунтовані у роботі особливості управління фінансовою безпекою можуть бути використані у діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС». Розроблені в роботі рекомендації та пропозиції щодо управління фінансовою безпекою страхової організації були представлені на розгляд ПрАТ «Страхова група «ТАС», де було визнано можливість практичного їх застосування в майбутньому.

Відповідно до завдань роботи побудована її структура, яка складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок друкованого тексту, містить 25 таблиць, 21 рисунок, 3 додатки. Список використаних джерел включає 92 найменування на 11 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Сутність фінансової безпеки страхових компаній

У сучасному середовищі економічного зростання в країні підтримання високого рівня фінансової безпеки є обов'язковим для всіх компаній, особливо страхових. Фінансова безпека страхової компанії як постачальника фінансових послуг є частиною її економічної безпеки та є важливим елементом, який відображає фінансовий стан страховика та забезпечує його поточну діяльність та подальший розвиток. Це пояснюється тим, що заощадження є важливою складовою системи економічної безпеки держави, яка вимагає від економічної системи «підтримки нормальних умов функціонування; сталого забезпечення ресурсами та зростання, послідовного досягнення економічних інтересів» [43, с. 8-9]. Адже економічна безпека держави — це «стан національної економіки, який забезпечує стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, гарантує високу конкурентоспроможність у глобальній економіці, характеризує здатність національної економіки досягати сталого та збалансованого зростання». Фінансова безпека, яка складається з «банківської, бюджетної, боргової, валютної, заощаджень і безпеки небанківського фінансового сектора», особливо фінансова вартість на ринках акцій і страхування, має значний вплив на створення економічної безпеки країни [56] .

Тому фінансова безпека страхової компанії тісно пов'язана з фінансова безпека страхового ринку з точки зору національних фінансів та економічного розвитку. Фінансова безпека страхового ринку є досить багатогранним поняттям, яке передбачає багато способів визначення його стану. Таким чином, у широкому розумінні «безпека страхового ринку – це здатність суб'єктів цього ринку протистояти існуючим і потенційним загрозам шляхом усунення

несприятливих факторів, що впливають на функціонування страхового ринку [75, с. 302].

Барановський О. розглядає фінансову безпеку страхового ринку як «рівень покриття, який дає змогу страховикам у разі потреби компенсувати збитки своїх клієнтів, передбачені договорами страхування, і підтримувати ефективність» [5]. Ми вважаємо, що розглядати заощадження страхового ринку як рівень доходу страховиків для компенсації збитків своїм клієнтам є дещо обмеженим, оскільки дотримання страховиком важливе не лише для його зобов'язань перед страхувальником, а й перед державою (щодо сплати податків).

Колектив науковців Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. визначає фінансову безпеку страхового ринку як «здатність, вміння страхових компаній підтримувати фінансову стабільність, економічне зростання, зменшувати негативні фактори, що впливають на фінансову стабільність» [8, с. 220].

Аналізуючи розвиток наукового мислення вітчизняних фахівців щодо змісту поняття «фінансова безпека страхового ринку», можна зробити висновок, що, різнячись у деяких визначеннях, усі вони зводяться до сприйняття фінансової безпеки.

У науковій літературі існують різні варіанти пояснення поняття «фінансова безпека страхової компанії», деякі з яких наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «фінансова безпека страхової компанії»

Автор	Авторські визначення
1	2
Єрмошенко А. М.	фінансова доступність, яка є збалансованою системою з фінансовими показниками, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дозволяє своєчасно і в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, гарантує успішне зростання страхової організації сьогодні і в майбутньому. ...це поняття можна розглядати як статично, тобто через оцінку рівня фінансової безпеки, так і динамічно – через поточне її забезпечення.
Базилевич В. Д.	здатність виконувати зобов'язання за договорами страхування у разі настання несприятливих подій та зміни економічної кон'юнктури

1	2
Рубан О. О.	інтегральна характеристика успішної діяльності страхової компанії, що включає ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість та характеризує довгостроковий фінансовий стан страхової компанії.
Папка О.С.	операційний статус (умови), де є доступ до фінансових ресурсів і ринків, забезпечує собі та страхувальнику рівень захисту від внутрішніх і зовнішніх фінансових загроз і ефективність фінансових установ, можливості капіталізації та майбутнє зростання для забезпечення повної відповідності своїм зобов'язанням страхувальникам, державі та будь-якій іншій особі щодо виплати страхових відшкодувань, внесення необхідних платежів до бюджету, розміщення резервів у страхових полісах та виконання інших фінансових операцій, пов'язаних із ймовірністю, сумою втрат капіталу, платоспроможністю, ліквідністю, прибутковістю, відсутністю грошового потоку та майбутніми прибутками в умовах невизначеності та ризику
Журавка О.С. та ін.	набір дій з повторюваними витратами та зобов'язаннями страховика та фінансовими ресурсами, необхідними для їх покриття або виконання, що призводить до успішного зростання страхової компанії, коли змінюються зовнішні та внутрішні фактори фінансових операцій

Зазначені вище підходи до визначення сутності поняття «фінансова безпека страхової компанії» можна умовно систематизувати шляхом поділу визначень на групи, де страхування розглядається як фінансова безпека; як фінансовий стан; такі які здатні виконувати зобов'язання; страхування як складова розвитку компанії.

Таким чином, дивлячись на науковий розвиток, ми можемо узагальнити, що фінансова безпека страхової компанії – це її здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім шокам, які впливають на її фінансовий стан і її здатність виконувати свої зобов'язання перед страховиком, диверсифікувати і продовжувати свою діяльність і подальший розвиток.

Також є багато визначень «фінансова безпека страхового ринку», які ми узагальнимо у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Підходи до визначення поняття «фінансова безпека страхового ринку»

Автор	Авторські визначення
1	2
Барановський О. І.	Такий рівень страхування за рахунок страховиків дозволив би їм у разі потреби відшкодувати своїм клієнтам збитки, передбачені договором страхування
Базилевич В. Д.	Здатність страховиків виконувати свої зобов'язання за договорами страхування у разі виникнення непередбачених обставин
Єрмошенко А. М.	Фінансовий стан страховиків, який є збалансованою системою фінансових інструментів і показників, стійкою до зовнішніх і внутрішніх загроз, дозволяє їм своєчасно та економічно виконувати зобов'язання.
Журавка О. С.	Для підтримки балансу між зобов'язаннями та витратами страхової компанії та коштами, необхідними для їх виконання, застосовуються комплексні дії, а успішне зростання страховика досягається незалежно від змін внутрішніх і зовнішніх факторів економіки.

Процес перевірки фінансової надійності страхової компанії має базуватися на загальноприйнятій політиці. Відповідно, процес управління фінансовою безпекою страховика – це сукупність елементів, які впливають на процес розвитку та дотримання вимог законодавства для забезпечення захисту його фінансових інтересів від різних загроз.

Бондарчук Н. В. і Гуменчук В. наголошують, що «фінансова безпека є невід'ємною складовою управління фінансами підприємства і має реалізовуватися в системі, яка базується на певних стратегічних і тактичних заходах, що відповідають поточним умовам ведення бізнесу» [12]. Навпаки, Ткаченко Н. В. вважає фінансову безпеку страхування «залежною від рівня фінансування та організації фінансового менеджменту страхової організації, що є основою забезпечення фінансової стійкості страхової компанії» [74].

На нашу думку, управління фінансовою безпекою страхової компанії слід вважати не складовою частиною фінансового менеджменту, а окремим видом загальної системи управління компанії, враховуючи дані організаційного,

інформаційного, кадрового та маркетингового менеджменту. Це пов'язано з тим, що фінансова та грошова політика страхової компанії пов'язана з валютою і на неї впливає рух валюти з точки зору фінансової ситуації.

Таким чином, фінансова безпека страхової компанії — це здатність страховика платити за відповідність і задовольняти потреби власників і працівників. Подібні визначення фінансової безпеки страхової організації наводять зарубіжні автори Trainar P. [90], Trichet J. [91] та інші.

Дослідники Ачкасова С. А., Клімчук О. В. [2] визначають фінансову безпеку страховика як здатність:

- забезпечення сталого економічного розвитку страхової компанії, а також безпеки платіжів та розрахунків та основних фінансово-економічних параметрів;
- зменшення впливу зовнішніх загроз та агресивних тіньових факторів на фінансову безпеку страхової компанії;
- запобігання відпливу капіталу через неспроможність страховика запобігти суперечкам між акціонерами щодо розподілу та використання коштів страховика;
- ефективніше залучати та використовувати кошти іноземних та вітчизняних партнерів.

Таким чином, шляхом моніторингу наукових розробок щодо фінансової безпеки та діяльності страхових компаній можна мати можливість ідентифікувати внутрішні та зовнішні загрози безпеці страхових компаній та вживати заходів для покращення якості активів, платоспроможності, фінансової стабільності, прибутковості та умов інституційних змін.

Виходячи з визначення фінансової безпеки, зокрема запропонованого Балицькою М. та Іванюком І. С., Маруженко Д. С., можна виділити основні особливості фінансової безпеки страхових організацій :

- забезпечення рівноважного та стійкого фінансового стану;
- сприяння ефективності діяльності суб'єкта господарювання;
- здатність виявляти проблемні зони в організаційних процесах;

– нейтралізація кризи та запобігання банкрутству.

Основні характеристики фінансової безпеки страховика зображено у вигляді схеми (рис. 1.1) :

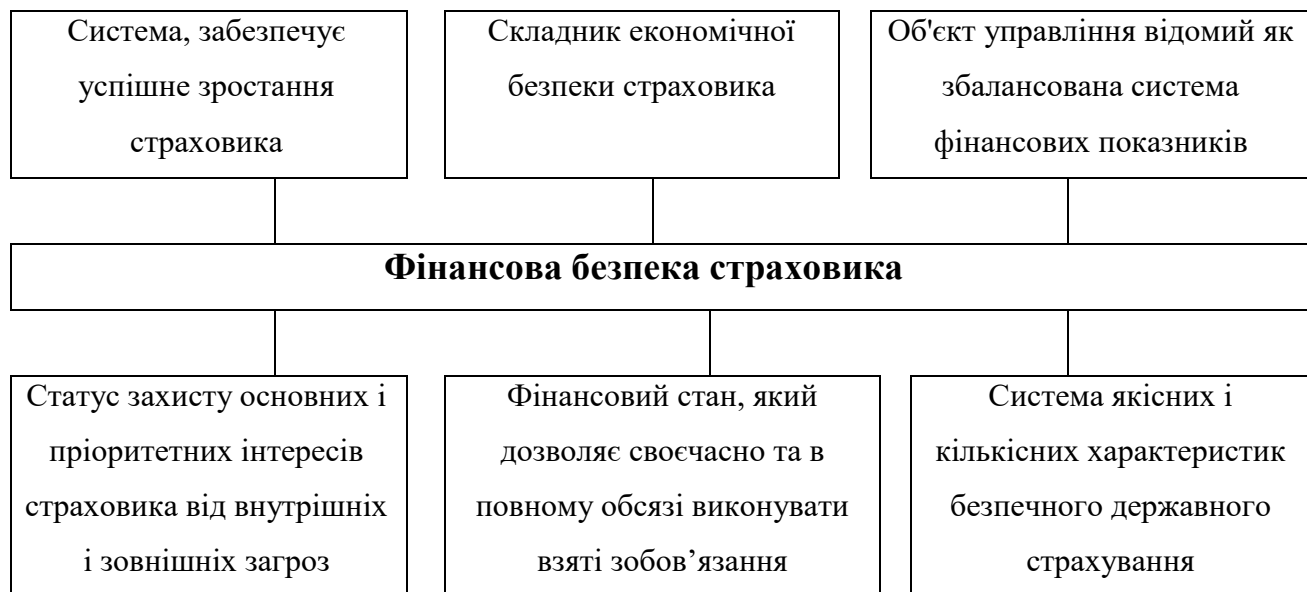

Рис. 1.1. Основні характеристики фінансової безпеки страхової організації

* Джерело : розроблено на основі [85]

Тому для ефективної діяльності страхові організації повинні мати політику фінансової безпеки, яку можна розглядати у вузькому та широкому аспектах.

У вузькому розумінні — це сукупність органів управління, підрозділів і суб'єктів, які виконують покладені на них завдання і вирішують поставлені перед ними питання управління, а також сукупність методів, за допомогою яких здійснюється управлінський вплив. У широкому розумінні управління фінансовою безпекою — це система, яка складається з таких компонентів : організаційна структура; суб'єкти управління (управлінський персонал); механізм управління; об'єкт управління; практики управління; виконання закону. Основні джерела знань у системі управління можна класифікувати як зовнішні та внутрішні.

Зазначено, що ефективність системи фінансової безпеки страхової компанії залежить від інформаційного забезпечення для послідовного та цілеспрямованого

відбору інформаційних показників, необхідних для аналізу, планування та підготовки ефективних управлінських рішень щодо фінансової безпеки [52].

Механізм управління фінансовою безпекою страховика покликаний забезпечити його фінансову безпеку та незалежність, максимізувати фінансову надійність шляхом удосконалення бізнес-процесів, розробки системи індикаторів для ідентифікації загроз фінансовій безпеці та реалізації програми заходів щодо запобігання інцидентам, їх зменшення та усунення. Водночас механізм має бути гнучким і здатним легко адаптуватися до змін зовнішнього та внутрішнього середовища страховика.

Зазначається, що для ефективного забезпечення фінансової безпеки страхової компанії необхідний системний підхід, який передбачає формування механізму управління фінансовою безпекою та припускає, що необхідно враховувати всі умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії і взаємодії.

Як зазначають Герасимова І. Ю. [16], Заволока Л. О., Сіліна І. С., Колєсник Є. О. [27], важливим елементом в управлінні фінансово-економічної безпеки підприємства є управління фінансовими ризиками.

Підсумовуючи напрацювання дослідників, які досліджували ризик-менеджмент страхових організацій, можна визначити основні кроки забезпечення фінансової безпеки :

- усунення або запобігання ризику;
- зменшити негативний вплив окремих факторів на виробничі процеси та результативність бізнесу в цілому;
- передача або переведення ризику шляхом його страхування;
- управління ризиками. Це найкращий підхід до управління ризиками, використання якого є доцільним і все ще необхідним, коли немає можливості значних втрат і зроблено все можливе для запобігання або мінімізації непередбачених збитків.

Інструкції щодо управління фінансовою безпекою страховика такі :

- системність – усі складові системи управління фінансовою безпекою підприємства мають бути взаємозалежними та взаємодоповнюючими;
- інтегрованість – система має бути органічно інтегрована в загальну систему управління компанією;
- орієнтація на стратегічні цілі зростання компанії – всі управлінські рішення в компанії повинні бути пов'язані із загальною стратегією зростання компанії;
- об'єктивність – регуляторні рішення повинні прийматися з урахуванням об'єктивних фінансових положень на основі комплексного аналізу з використанням наукових методів;
- комплексність управлінських рішень – усі управлінські рішення мають бути виваженими та несуперечливими;
- безперервність – процес управління фінансовою безпекою повинен здійснюватися на регулярній основі;
- ефективність і динамічність управління – система фінансової безпеки повинна оперативно реагувати на появу реальних, потенційних загроз і своєчасно приймати відповідні управлінські рішення;
- варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень – кожне управлінське рішення має ґрунтуватися на кількох альтернативних варіантах з урахуванням визначених критеріїв;
- гнучкість управління – безпека системи управління фінансами підприємства, її елементи повинні адаптуватися до змін зовнішніх і внутрішніх факторів середовища підприємства;
- доцільність управлінських рішень - витрати на заходи щодо усунення, нейтралізації або зменшення ризиків підприємства мають бути меншими за ризики, які можуть бути усунені внаслідок їх виникнення;
- нормативно-правові акти – усі прийняті нормативно-правові акти мають відповідати чинному законодавству.

Виходячи з вищесказаного, в цілому фінансова безпека страхування бізнесу визначається типом фінансової політики, прийнятої компанією; рівнем фінансової

незалежності страхової компанії; рівнем законодавчого та нормативного забезпечення фінансових засад діяльності суб'єкта страхового бізнесу.

1.2. Підходи до оцінки рівня фінансової безпеки страхових компаній

На сьогоднішній день існує багато підходів до кількісної оцінки рівня фінансової безпеки, але жоден з них не дає можливості розробити загальний показник для аналізу рівня фінансової безпеки підприємства. Класифікацію підходів до оцінки рівня фінансової безпеки наведено на рис. 1.2 :

<i>Підходи до оцінки рівня фінансової безпеки</i>
Підходи до оцінки рівня фінансової безпеки як складової економічної безпеки
Підходи на основі оцінки рівня фінансової безпеки, визначеного при врахуванні загального стану фінансової діяльності страховика
Підходи, основою яких є визначення комплексного показника фінансової безпеки страховика
Розуміння використання фінансових коефіцієнтів
Підходи до визначення рівня економії складових фінансової безпеки

Рис. 1.2. Класифікація підходів до оцінки рівня фінансової безпеки

За словами Матвійчук Л. О., усі запропоновані методики визначення рівня фінансової безпеки можна класифікувати на три основні групи :

— ті, що пропонують оцінювати рівень фінансової безпеки як складову економічної безпеки підприємства;

- ті, що пропонують оцінку рівня фінансової впевненості у визначенні загального стану фінансової діяльності підприємства;
- які пропонують для визначення комплексного показника фінансового стану підприємства.

Проте запропоновані методики не враховують специфіку діяльності страхової організації та потребують уточнення.

У першій групі підходів фінансова безпека підприємства базується на кількості окремих складових загальної економічної безпеки підприємства в цілому. Можна виділити такі складові елементи : бюджетна безпека, грошово-кредитна безпека, зовнішньо-економічна, банківська, страхова, фондова та інвестиційна безпека.

Друга група концепцій, в основі яких лежить оцінка загального стану фінансової діяльності підприємства. Оцінка рівня фінансової безпеки, вивчивши горизонтальний (трендовий) аналіз, вертикальний (структурний) аналіз, порівняльний, комплексний грошові потоки та коефіцієнти грошових потоків.

Третя група підходів базується на порівнянні фактичних значень показників фінансової безпеки з граничними значеннями показників на її рівні. Якщо всі показники знаходяться в межах порогових значень, підприємство має вищий рівень фінансової безпеки.

Існує також класифікація підходів, а саме:

1. *Ресурсно-функціональний підхід.* Для оцінки використовуються такі методи :

- вимірювання резервів фінансової безпеки на основі оцінки ефективності використання власного капіталу та залучених коштів;
- оцінити рівень виконання операцій – з урахуванням загальної фінансової стійкості компанії, фінансової стабільності та незалежності.

2. *Індикаторний.* Індикатори доцільно розглядати як граничні значення показників, що відображають результати діяльності компанії в різних функціональних сферах, пов'язаних з певним рівнем фінансової визначеності.

3. Основна увага приділяється критерію *«мінімум сукупного збитку, який завдається безпеці»*. Основним недоліком такого підходу є відсутність обліково-статистичних даних для відповідних розрахунків. Цей показник може бути визначений лише експертною поведінкою.

4. Підхід основою якого є *розрахунок достатності оборотних коштів* (власних і позикових) для здійснення страхової діяльності. Недоліком підходу є вузька спрямованість. Доцільно використовувати підхід для швидкого визначення рівня фінансової безпеки.

Показники для кожного з підходів оцінки рівня фінансової безпеки повинні відповідати таким рекомендаціям :

- простота (можливість розрахувати простий показник);
- суттєвість і значущість (відсутність невизначеностей);
- відповідність (показники повинні базуватися на даних поточного обліку та статистичної звітності);
- оперативність (показник є швидким для відповідного реагування на стан фінансової безпеки);
- комплексність (показник повинен давати комплексне уявлення про фінансову діяльність компанії та точно відображати фінансову діяльність компанії в цілому).

Найважливішим аспектом фінансового становища страховика є його фінансова надійність для страхувальників. Саме тому страхові компанії в Україні постійно контролюються та регулюються державою через спеціально уповноважений орган в особі Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг. По-перше, на користь страхувальників Нацкомфінпослуг видала «Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків», покликані аналізувати діяльність страховиків та своєчасно виявляти ризики в діяльності страхових компаній.

Фахівці Українського товариства актуаріїв розробили комплексну методику визначення фінансової надійності страхових компаній. Відповідно до цього методу показник надійності є інтегральним і визначається за формулою :

$$K_H = \sqrt{K_L * K_P * K_R}, \quad (1.1)$$

де K_L – коефіцієнт ліквідності активів; K_P – коефіцієнт платоспроможності; K_R – коефіцієнт рентабельності страхової компанії.

Чим вищий рейтинг надійності порівняно із середнім показником для однорідної групи страхових компаній, тим краща їхня фінансова безпека. Основними документами нормативно-методичного характеру з підходами до оцінки рівня безпеки страхового ринку в Україні є Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [56] та методології НБУ «Організаційно-методичні підходи до визначення системи оцінки безпеки фінансової системи в НБУ».

У Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі, безпека страхового ринку розглядається як складова фінансової безпеки держави в підсистемі безпеки на небанківському фінансовому ринку та визначається виходячи з достатності попиту для страхових послуг : безпека небанківського фінансового сектору – це можливий рівень розвитку фондового та страхового ринків повністю задовольнити потреби населення в таких фінансових інструментах і послугах.

Для характеристики рівня безпеки страхового ринку в розглянутих Методичних рекомендаціях використовуються два показники : рівень страхового проникнення та частка надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній. Збільшення значення показника страхового проникнення є стимулом на рівні державних накопичень, що зумовлює зростання страхових відносин у попиті на страхові послуги та захист суб'єктів господарювання від ризиків через механізм страхування.

Другий коефіцієнт – частка страхової премії, яку розподіляють три найбільші страхові компанії в загальних страхових преміях – не дає заохочення щодо результатів діяльності. Більше значення цього показника свідчить про

виникнення системного ризику – залежності безпеки всього страхового ринку від безпеки окремих компаній.

Стимулюючий і дестимулюючий вплив цих індикаторів на рівень безпеки на небанківському фінансовому ринку диктує відповідний вибір характерних значень (критичних, небезпечних, незадовільних, задовільних і оптимальних) індикаторів.

Таким чином, аналіз методичних підходів до оцінки рівня фінансової безпеки страхової компанії показує, що :

- оцінка рівня фінансової безпеки страхової організації на основі аналізу динаміки одного або кількох показників не враховує її системності, а тому є недоцільною. При оцінці рівня фінансової безпеки страхової організації слід віддавати перевагу використанню комплексного показника безпеки, заснованого на багатовимірних статистичних методах;

- у значній частині цих заходів вплив загроз на рівні фінансової безпеки не визнається та не враховується. Тому корисно розглянути ступінь ризику переходу від фінансової безпеки до фінансової кризи з точки зору відповідних факторів;

- у розглянутих підходах до оцінки рівня фінансової безпеки страхової організації акцент робиться на оцінці рівня безпеки в ретроспективному та теперішньому вимірах, при цьому найважливішими є прогнозні оцінки на майбутнє.

Отже, визначення рівня фінансової безпеки страхової організації потребує не лише вибору найбільш раціонального підходу на основі наявної допоміжної інформації, а й перспективної системи критеріїв оцінки для кожної конкретної страхової компанії з урахуванням специфіки фінансування та вартості її діяльності (філіальна приналежність, масштаб діяльності, організаційно-правова форма та форма власності, джерела фінансування, тривалість операційного циклу, конкурентна позиція ринок тощо).

1.3 Визначення факторів впливу на рівень фінансової безпеки страхових компаній

Для підтримки фінансової безпеки страхової компанії на ринку необхідно визначити зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на результати діяльності страхової компанії. Отже, факторний аналіз допомагає виявити сильні та слабкі сторони діяльності страхової компанії та сформулювати заходи та напрямки дій, які, можуть підвищити стійкість розвитку та покращити її ефективність. Успіх проектування всієї системи залежить від того, наскільки повно визначено склад факторів, наскільки добре проявляється рівень їхньої інтенсивності та будь-які можливі втрати чи прибутки.

Класифікація факторів, що впливають на фінансову безпеку страхової компанії, розглядалася багатьма економістами. Проте слід зазначити, що в науковій літературі немає єдиної думки щодо складу та класифікації факторів, які впливають на формування фінансової безпеки страхової компанії. Найчастіше вони поділяються на дві групи : внутрішні та зовнішні, і формуються з урахуванням факторів, що впливають на стан економічної безпеки страхової компанії в цілому.

Так, Отенко І. П. [52] вважає за необхідне поділити внутрішні фактори фінансової безпеки страхової компанії на групи :

- матеріально-ресурсне забезпечення, яке управляє ресурсами та можливостями страхової компанії;
- здійснювати контроль за економічним і технічним розвитком страхової компанії (інновації, інвестиції, організація роботи, підвищення рівня добробуту працівників);
- досягнення високого прибутку (високоєфективна комерційна діяльність).

Загорельська Т. Ю. до факторів внутрішньої фінансової безпеки відносить галузеву діяльність страхової компанії; структура послуг, частка загального платоспроможного попиту; розмір сплаченого статутного капіталу; динаміка

рівня витрат відносно доходів; майновий характер і фінансовий стан, характер і структура страхової компанії.

Страховик поділяє базові фактори фінансових резервів компанії на основні та вторинні. Фоміна М. В. У свою чергу, основні чинники накопичення страхової компанії поділяються на продуктивні, якими є засоби і предмети праці, і безпосередньо самозайнятість, і непродуктивні, передусім, фактори професійного розвитку колективу, природоохоронної діяльності, постачання та збуту. На його думку, структурні зміни та порушення дисципліни не є найбільшими внутрішніми факторами фінансової безпеки страхової компанії.

Горячова К. у праці, представлені внутрішні фактори групи : персонал, організація, методи та стиль управління. Інша група факторів стосується зовнішніх складових факторів фінансової безпеки страхової компанії. Страхова компанія не може впливати на чинники, але вона може описати їхню поведінку та навчитися на їхній поведінці. Управління фінансовою безпекою здійснюється відповідно до накопичувального механізму страхової компанії.

За словами Гринюк Н. А., найважливішими внутрішніми факторами, що впливають на фінансову безпеку страхової компанії, є закупівлі, інновації, система комунікацій, реклама, робота з персоналом, їх мотивація, ринкова інфраструктура, якість управління та обліку, а також хороша діагностика фінансової продуктивності.

Також Гринюк Н. А. вважає, що фінансова безпека страхової компанії залежить від міжнародних, національних та ринкових факторів. Автор підкреслює, що міжнародні чинники впливають на фінансову безпеку через загальноекономічні важелі, міжнародну політику, міжнародну конкуренцію; національні – зумовлені політичними, економічними та демографічними умовами; а ринкові – через психологічні установки суспільства на науково-технічний прогрес і форми конкуренції. За словами Гринюк Н. А., компонентами цього набору факторів є :

1. Міжнародні фактори :

- загальноекономічні важелі – циклічність економічного розвитку, фінансова політика транснаціональних банків;
- міжнародна політика – укладення міжнародних угод, створення вільних економічних зон, тарифні угоди та міжнародна торгівля;
- міжнародна конкуренція – організація спільних підприємств, торговельні ліцензії, фінансова невизначеність іноземних партнерів, стратегічні бізнес-зони;

2. Національні фактори :

- політичні фактори – характер фінансової системи, ставлення держави до власності, підприємництва, податкова політика, обмеження монополій, захист від конкуренції;
- циклічність економічного розвитку, рівень доходів і заощаджень населення, купівельна спроможність (рівень цін, можливість отримання кредиту), підприємницька активність;

3. Ринкові фактори :

- психографічні установки населення – споживчий вибір, звичаї, традиції та норми споживання;
- науково-технічний прогрес – новизна конструкцій і технологій, конкурентоспроможність продукції;
- поява конкуренції – собівартість продукції, рівень технології, якість продукції, ефективність маркетингу.

Отже, як ми бачили, наведені системи класифікації більш широко характеризують мега-, мезо- та макроекономічний рівні формування фінансової безпеки. Розглянуті різноманітні підходи зумовлені складністю та комплексністю факторів впливу.

Узагальнюючи досліджені джерела та наукові думки, можливу комбінацію факторів для розгляду фінансової безпеки страхової компанії наведено в табл. 1.3. Отже, застосування фінансової безпеки страхової компанії залежить від усіх факторів, сукупність яких є передумовою для формування та забезпечення цього рівня безпеки. Залежно від напрямку впливу та походження,

ці фактори можуть впливати на фінансову безпеку всередині або зовні, що в сукупності визначатиме загальний стан безпечної фінансової безпеки, яку необхідно забезпечити.

Таблиця 1.3

Групування факторів забезпечення фінансової безпеки

Ознака	Класифікаційна характеристика
За напрямком впливу на результат	стимулюючі та дестабілізуючі
За джерелом виникнення	<i>зовнішні</i> : макrorівня; мезорівня; мікрорівня <i>внутрішні</i> : управлінські; операційні; інвестиційні; фінансові
За причинами нестачі фінансових ресурсів	нераціональна структура активів та пасивів; незбалансованість інвестиційної політики; наявність безнадійних боргів; нераціональне співвідношення надходжень і платежів; неефективна дивідендна політика; невчасні антикризові заходи тощо
За систематичністю впливу	постійні регулярні нерегулярні
За характером впливу	загальні та специфічні
За можливістю та способом оцінки	кількісні та якісні

На стан фінансової безпеки страхової компанії впливають зовнішні та внутрішні стимули та дестабілізуючі фактори, які в сукупності пов'язані з трьома складовими економічного процесу : засобами отримання доходу; методами збереження багатства і як витратити доходи. Зазначено, що успішність функціонування системи фінансової безпеки страхової компанії залежить від інформаційного забезпечення, а саме частого та цілеспрямованого відбору актуальних інформаційних показників, необхідних для аналізу, планування та підготовки обґрунтованих управлінських рішень щодо фінансової безпеки.

На страхові продукти також впливає низка зовнішніх факторів, зокрема швидкий розвиток процесів інтеграції та глобалізації, інтернаціоналізації світового ринку страхових послуг; високий рівень мобільності, взаємопов'язаності та взаємозалежності страхового та фінансового ринків на основі нових технологій; різноманітність і потужність існуючих інвестицій; нездатність фінансових установ і наглядових органів адекватно контролювати кризові ситуації; високий рівень залежності від зовнішнього перестрахування; страхове шахрайство; відсутність національного законодавства у страхуванні; нестабільний розвиток ринку цінних паперів країни; зростання залежності національного страхового ринку від іноземної валюти; зберігання тенденції до відтермінування виходу з фінансової кризи.

Основними показниками рівня фінансової безпеки страхової компанії є : достатність капіталу, ризики страхової діяльності, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість і надійність, рентабельність (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Структура механізму управління фінансовою безпекою страхової компанії

* Джерело : узагальнено автором за [54]

Як показано на рис. 1.3, основними функціями страхових компаній з управління своїм фінансовим становищем є : диверсифікація, перестраховування, співстраховування, внутрішній аудит, інвестиції тощо.

Для реалізації своєї основної функції – здійснення виплат страхових відшкодувань у разі настання страхових подій страхова компанія формує страхові резерви. Розміщення страхових резервів є основою її інвестиційної діяльності. У зв'язку з цим ефективне управління розміщенням страхових резервів є одним із методів забезпечення фінансової безпеки страхової компанії. Окрім встановлених факторів на стан фінансової безпеки страхових компаній впливає низка інших внутрішніх факторів, що виникають в основному внаслідок проведення неефективного менеджменту страховиків, тобто при проведенні неякісної тарифної, андерайтингової та інвестиційної політики, незбалансованості страхового портфеля компаній, структури майна та джерел фінансування діяльності компанії.

Сучасні умови діяльності страхових компаній, до яких належать : посилення конкуренції, економічна рецесія, низька страхова культура населення, численні існуючі загрози, потенційні загрози, неповне перестраховування та вартість національних страховиків, регуляторна нестабільність, зумовлює необхідність прогресивної розробки шляхів і методів управляти страхуванням, при якому зміна факторів навколишнього середовища істотно не вплине на економічну діяльність.

Недостатня увага до ролі та місця фінансової безпеки в системі управління страховою компанією, призводить до виникнення кризових явищ, таких як : зниження рівня ліквідності та платоспроможності страховика, ускладнює та знеохочує процес прийняття ефективних управлінських рішень щодо вдосконалення їхньої діяльності та економічного підвищення.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ

ПРАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

2.1. Організаційно-економічна характеристика страхової компанії

Страхова група «ТАС» — універсальний страховик, що пропонує клієнтам понад 80 страхових продуктів за різними видами обов'язкового та добровільного страхування. Компанія має 34 ліцензії, видані Нацкомфінпослуг України. Вона має розгалужену мережу з 30 регіональних дирекцій і відділень, а також понад 400 офісів продажу по всій Україні. Власна агентська мережа компанії налічує понад 3000 страхових агентів.

Сьогодні АТ «Страхова група «ТАС» є найбільшою національною страховою компанією, яка пропонує своїм клієнтам відмінні послуги у сфері ризикового страхування. «Зелена карта» від АТ «Страхова група «ТАС» є визнаним лідером з продажу замовлень і входить до трійки лідерів з продажу замовлень ОСЦПВ.

Також є членом Ліги страхових організацій України, членом Моторного (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ), Морського страхового бюро України. Входить до Асоціації міжнародних експедиторів України (АМЕУ), Федерації страхових посередників України та Бюро кредитних історій.

Страхова група «ТАС» — зареєстрована як приватне акціонерне товариство, що працює в Україні. Основним видом діяльності Компанії є надання послуг зі страхування (крім страхування життя) та перестрахування. ПрАТ «Страхова група ТАС» зареєстрована 19.10.1998 року.

Метою діяльності Товариства є отримання прибутку шляхом надання всіх видів послуг зі страхового захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб та здійснення фінансових операцій відповідно до законодавства та Статуту Товариства. Організаційна структура ПрАТ «Страхова група «ТАС» наведена нижче (рис. 2.1).

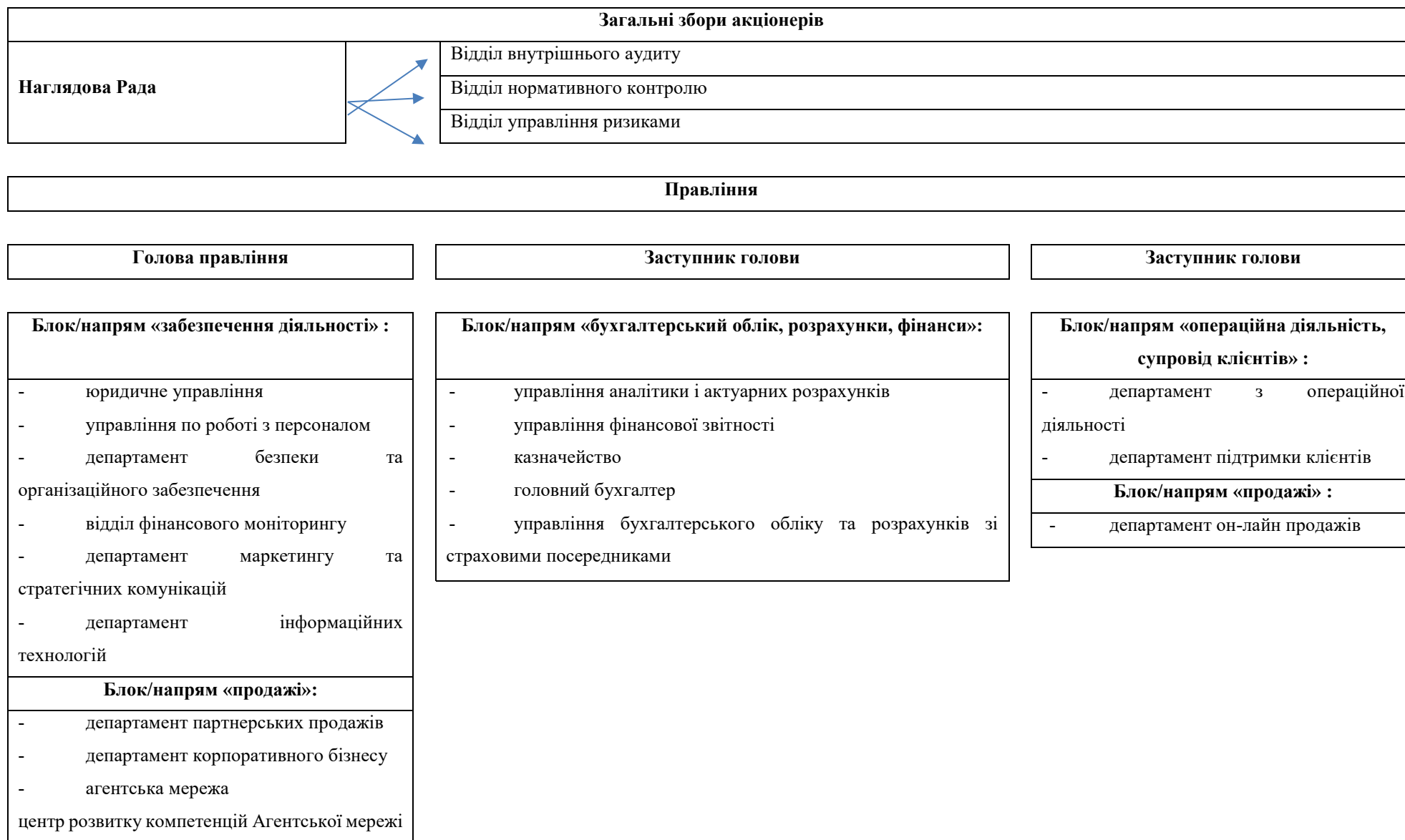

Рис. 2.1. Організаційна структура ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Предметом фактичної діяльності Товариства є страхування, перестраховування та фінансова діяльність, пов'язана з формуванням, розміщенням та управлінням страховими резервами.

Компанія здійснює всі види обов'язкового, добровільного та перестраховування відповідно до законодавства України, на що отримані ліцензії. Операції зі страхування та перестраховування за період, за який представлена ця фінансова звітність, проводилися Компанією за ліцензіями на здійснення страхових операцій, у тому числі за ліцензіями на добровільні та обов'язкові види страхування.

Компанія має 28 філій (в містах: Вінниця, Дніпропетровськ, Донецьк, Житомир, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Київ, Кіровоград, Кременчук, Луганськ, Луцьк, Львів, Миколаїв, Нікополь, Одеса, Полтава, Рівне, Севастополь, Сімферополь, Суми, Тернопіль, Ужгород, Харків, Херсон, Хмельницький, Черкаси, Чернівці, Чернігів).

Структурні підрозділи Компанії не є самостійними юридичними особами та діють у відповідності до Положень, затверджених Загальними зборами акціонерів. З 01 січня 2009 року бухгалтерський та податковий облік в Компанії здійснюється в єдиній обліковій системі на рівні Головного офісу Компанії.

Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» у 2021 – 2023 роках наведені в табл. 2.1.

Отже, аналізуючи табл. 2.1., бачимо неоднозначну тенденцію показників. Таким чином, низка показників, серед яких: необоротні активи, страхові виплати мали тенденцію до зменшення у 2022 році. Страхові виплати у 2022 році зменшилися на 20,9%, а у 2023 році зросли на 48,3%. Така динаміка не є позитивною, адже свідчить про зростання збитків компанії по страховим виплатам. Далі розглянемо ситуацію навпаки, тобто зменшення у 2023 році, серед таких показників: оборотні активи, власний капітал та чистий прибуток.

За даними табл. 2.1., видно, що чистий прибуток протягом, періоду, що аналізується мав нестійку тенденцію. У 2021 році він становив 90067 тис. грн., у 2022 році зріс у 3,3 рази, а у 2023 році різко впав, майже в 4 рази (рис. 2.2).

Таблиця 2.1

Техніко-економічні показники діяльності Приватного акціонерного товариства
«Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

	Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
					<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
					2021	2022	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Необоротні активи	1699281	1664428	2436439	-34853	772011	97,9	146,4
2	Оборотні активи	909594	1291436	698078	381842	-593358	142,0	54,1
3	Власний капітал	655709	869688,0	800125	213979	-69563	132,6	92,0
4	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1817346	1901326	1893572	83980	-7754	104,62	99,6
5	Поточні зобов'язання і забезпечення	135820	184850	440820	49030	255970	136,1	138,5
6	Страхові премії	2156765	2274876	3021124	118111	746248	105,5	132,8
7	Страхові виплати	1142848	904319	1341240	-238529	436921	79,1	148,3
8	Чистий прибуток	90067	303239	76177	213172	-227062	336,7	25,1
9	Кількість працюючих	1111	1101	984	-10	-117	99,1	89,4

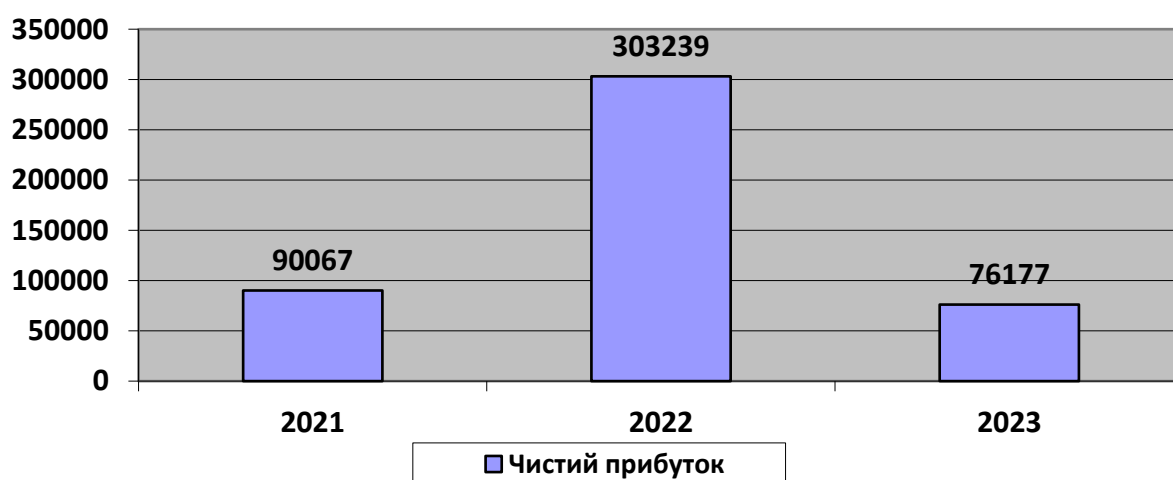

Рис. 2.2. Динаміка чистого прибутку Приватного акціонерного товариства
«Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Графічно динаміку страхових премій та виплат Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки представимо на рис. 2.3.

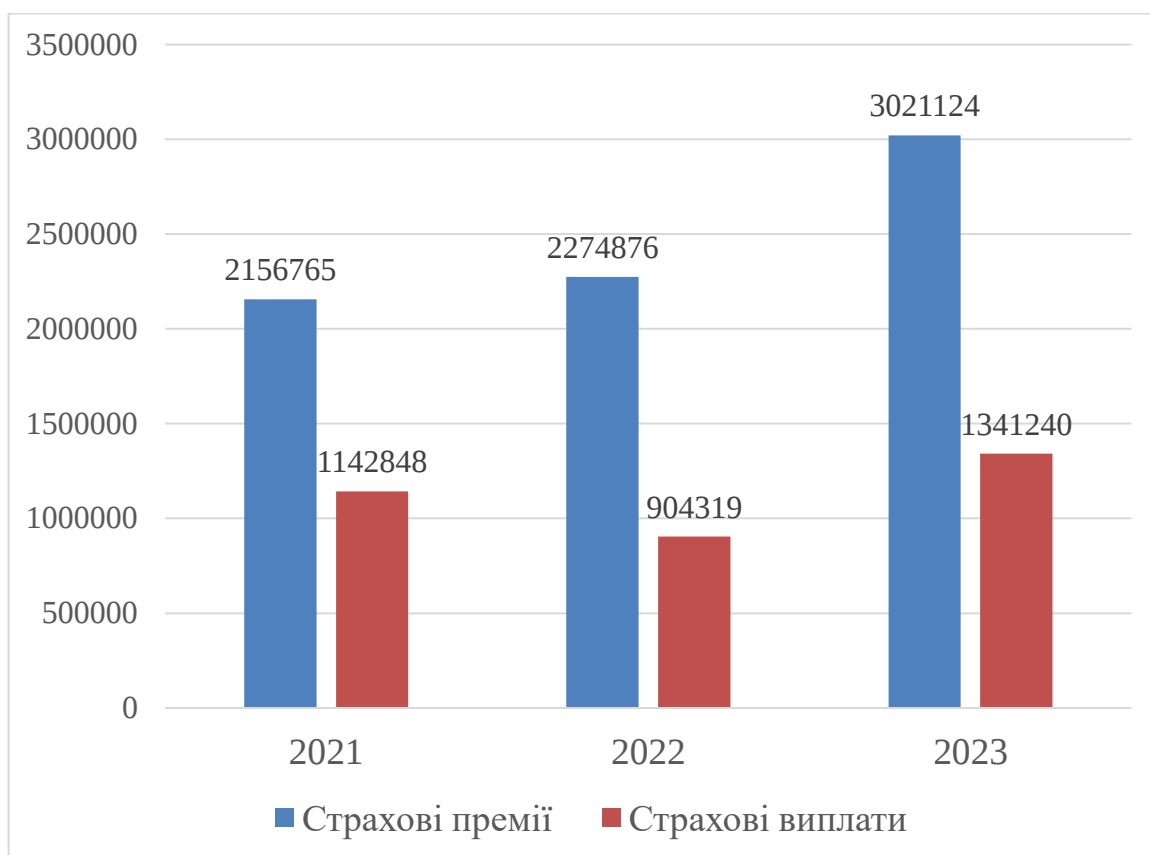

Рис. 2.3. Динаміка страхових премій та виплат Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

2.2. Оцінка стану фінансової безпеки страхової компанії

Стан фінансової безпеки страхових компаній повинен бути співрозмірний з резервами їх операційної діяльності : резервами в страхових операціях, резервами від операцій перестраховування, податками, інвестиційними резервами (фондова складова, банківська складова інвестиції тощо), забезпеченим фінансуванням. Фінансова безпека страхової діяльності є визначальним моментом руху грошових коштів страховика, який характеризує : платоспроможність, ризикованість та ефективність страхової діяльності; ступінь зловживання страховальників.

Оскільки на даний момент не існує єдиного методу аналізу фінансових ресурсів страховою організацією з використанням встановленого набору аналітичних показників і коефіцієнтів, дуже складно вибрати найкращий і найпростіший спосіб аналізу фінансових ресурсів.

Стан безпеки фінансування доцільно вимірювати показниками, які характеризують структуру капіталу, тому комплексну оцінку фінансової безпеки Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» розпочнемо із аналізу її фінансових ресурсів, зокрема, з аналізу джерел формування капіталу.

Таблиця 2.2

Динаміка власного капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал, всього	655709	869688	800125	213979	-69563	132,6	92
Зареєстрований капітал	102000	102000	102000	0	0	100	100
Нерозподілений прибуток	394340	553598	541123	159258	-12475	140,4	97,7
Капітал у дооцінках	81103	81103	140605	0	59502	100	173,4
Резервний капітал	16397	16397	16397	0	0	100	100
Інші резерви	61869	116590	0	54721	-116590	188,5	0

Аналіз динаміки власного капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки (табл. 2.2) показав нестабільну ситуацію впродовж аналізованого періоду. Так, у 2022 році відбувається зростання власного капіталу на 213979 тис. грн., або на 32,6%, а у 2023 році зменшення на 69563 тис. грн., на 8% менше.

Графічно динаміка власного капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки наведена на рис. 2.4.

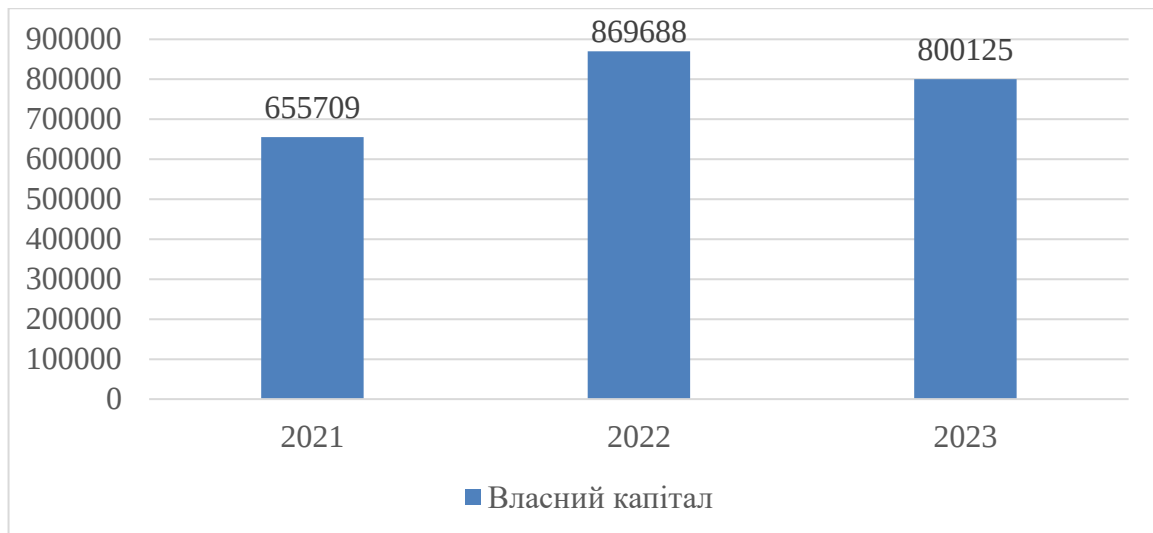

Рис. 2.4. Динаміка власного капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Динаміка довгострокових зобов'язань і забезпечень розрахована на підставі фінансової звітності Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки і відображена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка довгострокових зобов'язань та забезпечень Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1817346	1901326	1893572	83980	-7754	104,6	99,6
Інші довгострокові зобов'язання	14430	15599	0	1169	-15599	108,1	0
Довгострокові забезпечення	16233	16292	0	59	-16292	100,4	0
Страхові резерви	1786683	1869435	1893572	82752	24137	104,6	101,3

Аналіз динаміки довгострокових зобов'язань і забезпечень Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки показує

незначне їх коливання упродовж аналізованих років. Зокрема, довгострокові зобов'язання та забезпечення зросли вцілому на 76226 тис. грн. Динаміка довгострокових зобов'язань і забезпечень Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки графічно наведена на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Динаміка довгострокових зобов'язань та забезпечень Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Страхові резерви є надзвичайно важливим показником і вони постійно зростали впродовж усього аналізованого періоду, а у 2022 році досягли значення 1869435 тис. грн., що на 82852 тис. грн. більше, ніж у 2021 році, а у 2023 році зросли ще на 24137 тис. грн.

Страхові резерви Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» включають резерв збитків або резерв належних виплат і резерв незароблених премій.

Динаміка поточних зобов'язань і забезпечень, розрахована на підставі фінансової звітності Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки, наведена в табл. 2.4.

Аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань і забезпечень Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

свідчить про підвищення ризику втрати фінансової стійкості підприємства, адже величина поточних зобов'язань і забезпечень зростає у 2022 році на 49077 тис. грн. порівняно до 2021 року. Зокрема, поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги у 2021 році становила 49006 тис. грн., тоді як у 2023 році – на 74252 тис. грн. більше.

Таблиця 2.4

Динаміка поточних зобов'язань та забезпечень Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Поточні зобов'язання і забезпечення							
За довгостроковими зобов'яз.	12504	13514	26762	1010	13248	108,1	198,0
За товари, роботи, послуги	49006	89218	123258	40212	34040	182,1	138,2
З розрахунками з бюджетом	24143	48004	20017	23861	-27987	198,8	41,7
З розрахунками зі страхування	1	0	0	-1,0	0	0	-
З розрахунками з оплати праці	57	12	-23	-45	-35	21,1	-
За одержаними авансами	21173	18700	19961	-2473	1261	88,3	106,7
Інші поточні зобов'язання	28628	15141	250590	-13487	235449	52,9	1655,1

Заборгованість за розрахунками з бюджетом збільшилась у 2022 році на 23861 тис. грн. або на 98,8%, а у 2023 році зменшилася на 27987 тис. грн. Інші поточні зобов'язання Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» у 2022 році зменшилися на 13487 тис. грн., а у 2023 році збільшилися на 235449 тис. грн.

Аналіз динаміки загального капіталу можна провести на основі даних табл. 2.5. Аналіз динаміки та структури загального капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки свідчить про незначну його зміну протягом аналізованого періоду.

Таблиця 2.5

Динаміка загального капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал	655709	869688	800125	213979	-69563	132,6	92
Залучений капітал	1953166	2086176	2334392	133010	248216	106,8	111,9
Разом	2608875	2955864	3134517	346989	178653	113,3	106,1

Загальна вартість капіталу зросла на 19,4 % за аналізований період в основному за рахунок збільшення вартості власного капіталу, величина якого у 2022 році зросла на 213979 тис. грн. (32,6%) порівняно із 2021 роком, а у 2023 році зменшилася на 69563 тис. грн. (8%). Графічно структура загального капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки наведена на рис. 2.6.

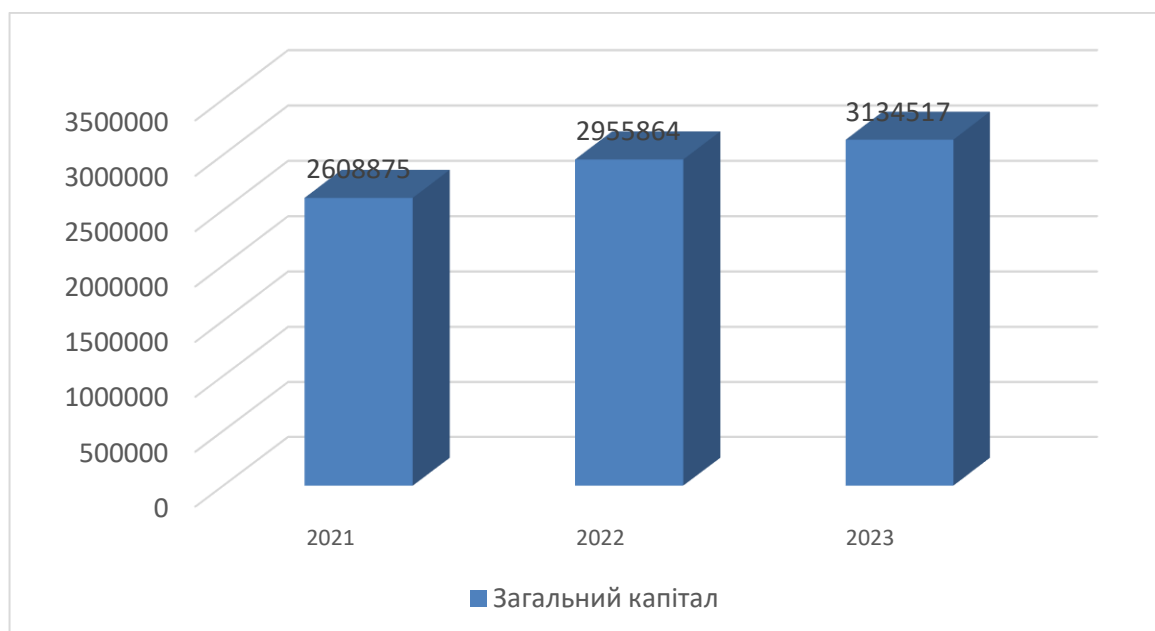

Рис. 2.6. Структура капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Аналіз структури загального капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки показав, що найбільшу частку в загальному капіталі аналізованого підприємства становить залучений капітал.

Проведемо аналіз складу майна Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» у 2021 – 2023 роках у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз складу майна Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Майно разом	2608875	2955864	3134517	346989	178653	113,3	106,0
Необорот. активи	1699281	1664428	2436439	-34853	772011	97,9	146,4
у% до майна	65,1	56,3	77,7	-	-	-	-
Оборотні активи	909594	1291436	698078	381842	-593358	142,0	54,1
у% до майна	34,9	43,7	22,3	-	-	-	-

Проаналізувавши табл. 2.6 можна зробити висновок, що необоротні активи Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» складають більшу частку. В свою чергу, зменшення необоротних активів у 2022 році, може розглядатися негативно, тому що не сприяє підвищенню потенціалу підприємства. У 2023 році сума необоротних активів зросла на 772011 тис. грн.

Як видно з рис. 2.7, в структурі активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» протягом 2021 – 2023 років домінуючою є частка необоротних активів компанії. Так, за весь аналізований період питома вага необоротного капіталу в структурі активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» становить в межах: у 2021 році – 65,1%, у 2022 році – 56,3%, а у 2023 році – 77,7%.

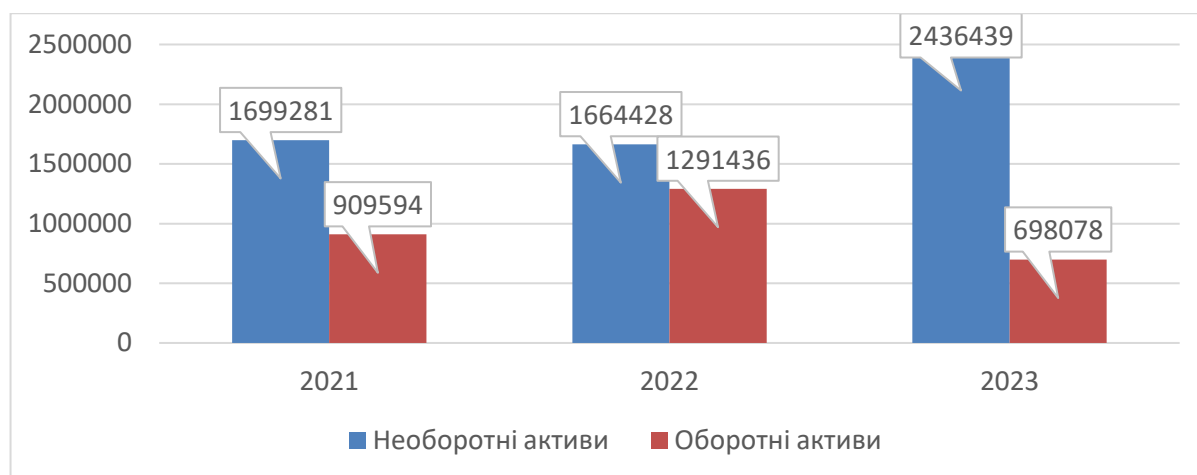

Рис. 2.7. Структура майна Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Далі проведемо аналіз складових активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2022 роки, зокрема в першу чергу проаналізуємо необоротні активи у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз структури та динаміки необоротних активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Необоротні активи, всього	1699281	1664428	2436439	-34853	772011	97,9	146,4
Нематеріальні активи	2520	3845	4152	1325	307	152,6	107,9
Основні засоби	138888	126726	180328	-12162	53602	91,2	142,3
Інші фінансові інвестиції	769106	744949	1241182	-24157	496233	96,8	166,6
Відстрочені іквізиційні витрати	225825	225521	0	-304	-225521	99,8	0
Залишок коштів у центр. страхових резер. фондах	562942	563387	1010777	445	447390	100,1	179,4

Здійснивши відповідний аналіз структури та динаміки необоротних активів, можна зробити наступні висновки щодо змін його складових : в цілому протягом досліджуваного періоду вартість необоротних активів мала нестійку тенденцію. Так, зменшувалася у 2022 році на 34853 тис. грн. Це зменшення відбувалося за рахунок інших фінансових інвестицій. Величина цього показника Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» у 2021 році – 769106 тис. грн. (структурна частка – 45,2%), у 2022 році – 744949 тис. грн. (з питомою вагою – 44,7%), у 2023 році – 1241182 тис. грн (з питомою часткою – 50,9%).

Щодо інших показників, то за аналізований період вони мають тенденцію до зростання. Так, відстрочені еквізиційні витрати у 2022 році знижуються на 0,1%, а у 2023 році їх немає. Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах за аналізований період зростає. Так, у 2022 році на 0,1%, а у 2023 році на 79,4%. На рис. 2.8 відобразимо структуру необоротних активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки.

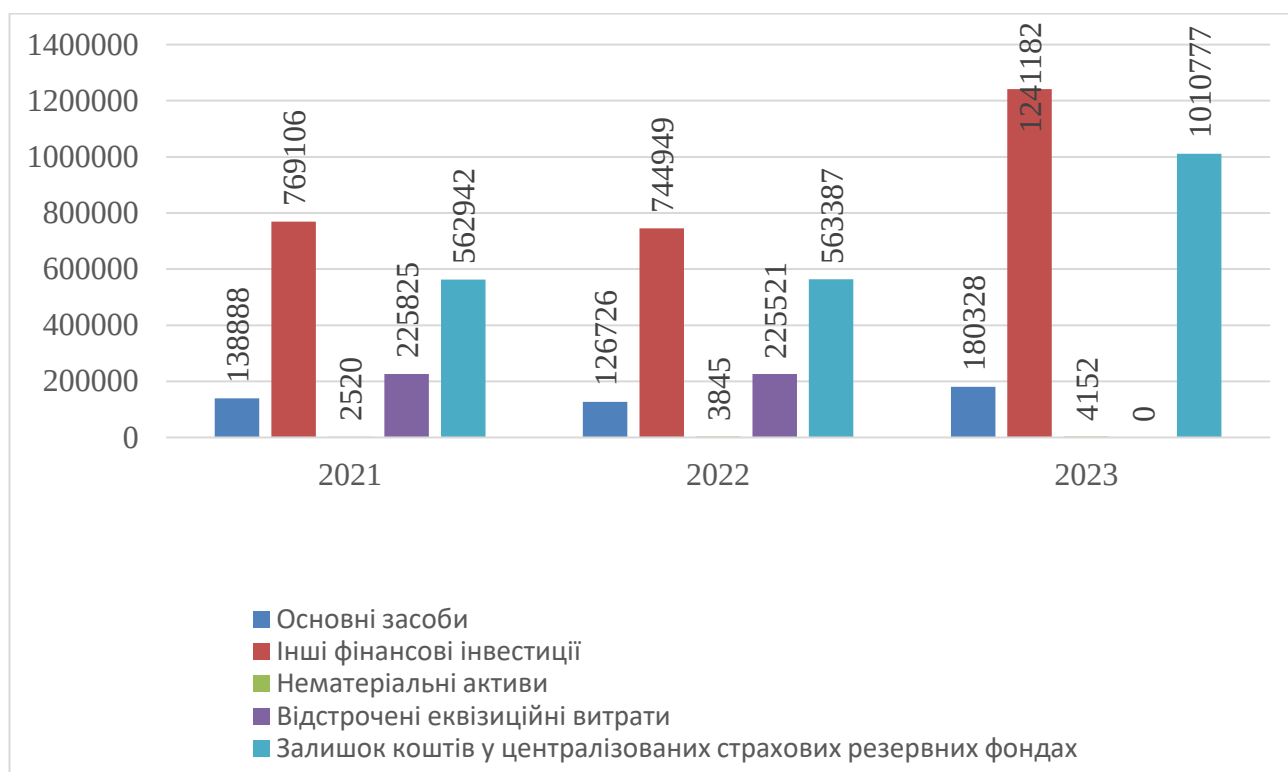

Рис. 2.8. Структура необоротних активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Наступним кроком є аналіз структури та динаміки оборотних активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки, який наведено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз структури та динаміки оборотних активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 20201	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Запаси	3618	3305	4471	-313	1166	91,4	135,3
Дебіторська заборгованість	342477	342113	151658	-364	-190455	99,9	44,3
Гроші та їх еквіваленти	1637	122529	107045	120892	-15484	7484,9	87,4
Поточні фінансові інвестиції	407514	706070	434413	298556	-271657	173,3	61,5
Витрати майбутніх періодів	1125	2131	491	1006	-1640	189,42	23,1
Частка перестраховика у страхових резервах	153223	115288	0	-37935	-115288	75,2	0
Оборотні активи, всього	909594	1291436	698078	381842	-593358	142,0	54,1

Як свідчить аналіз оборотних активів, що наведений в табл. 2.8, в цілому вартість оборотного капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» протягом досліджуваного періоду має нестійку динаміку та тенденцію до зменшення. Так, у у 2022 році його величина зросла на 381842 тис. грн., а у 2023 році впала на 593358 тис. грн.

Щодо змін, що відбулись зі складовими елементами оборотного капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» у звітному періоді: вартість дебіторської заборгованості в 2022 році зменшується на 0,1%, а у 2023 році ще зменшується на 55,7%, обсяг грошей та їх еквівалентів має нестійку тенденцію

(у 2022 році різко зростають на 120892 тис. грн. (або у 75 разів), а у 2023 році зменшуються на 15484 тис. грн., витрати майбутніх періодів зростають у 2022 році майже вдвічі, а у 2023 році зменшуються у 4 рази, частка перестраховика у страхових резервах має тенденцію до зменшення (у 2022 році на 24,8%, а у 2023 році становлять 0)).

Детальну структуру оборотного капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки проілюструємо за допомогою рис. 2.9.

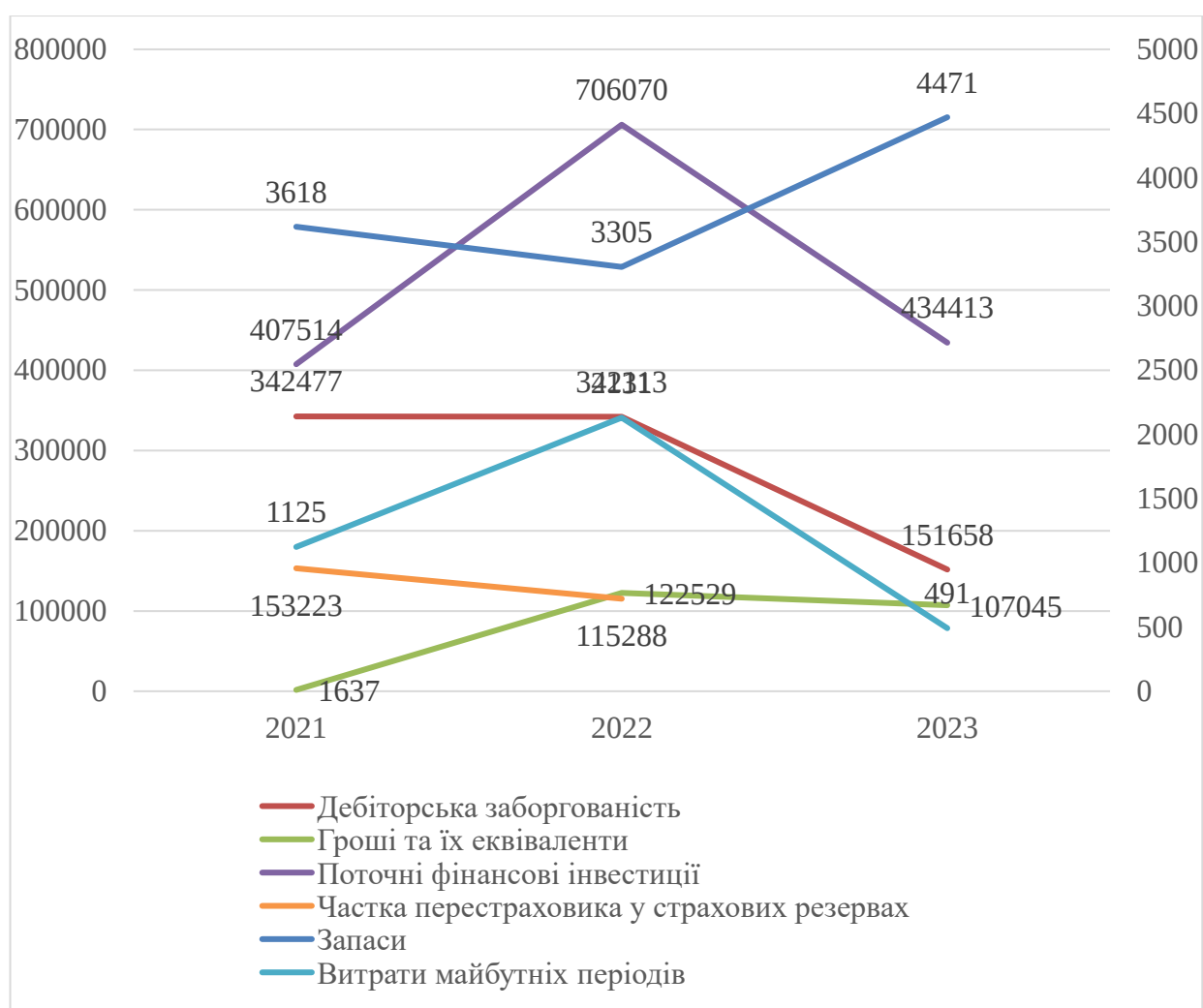

Рис. 2.9. Структура оборотних активів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Структуру дебіторської заборгованості Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки відображено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Структура дебіторської заборгованості Приватного акціонерного товариства

«Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 20201	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Дебіторська заборгованість, всього	342477	342113	151658	-364	-190455	99,9	44,3
Дебіторська заборгованість за тов., роб., послуги	310069	311480	96322	1411	-215158	100,5	30,9
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	4137	3720	5850	-417	2130	89,9	157,3
Дебіторська заборгованість з бюджетами	68	51	361	-17	310	75,0	707,8
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	17179	17010	31198	-169	14188	99,0	183,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	11024	9852	17927	-1172	8075	89,4	181,9

Як видно з таблиці 2.9 дебіторська заборгованість Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» складається з дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, дебіторської заборгованості за виданими авансами, дебіторської заборгованості з нарахованих доходів, дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, іншої поточної дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги має тенденцію до зростання протягом аналізованого періоду. Так, у 2021 році зросла на 33293 тис. грн., а у 2022 році ще на 1411 тис. грн. Дебіторська заборгованість за

виданими авансами має не стійку тенденцію. Зростає у 2021 році на 97 тис. грн., а у 2022 році спадає на 417 тис. грн.

Інша поточна дебіторська заборгованість має не стабільну тенденцію. Так, у 2021 році вона підвищується на 3648 тис. грн, а у 2022 році зменшується на 1172 тис. грн. Дебіторська заборгованість з нарахований доходів має тенденцію до зростання у 2021 році на 1725 тис. грн., а у 2022 році незначно зменшується на 169 тис. грн. Структуру дебіторської заборгованості Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки проілюструємо на рис. 2.10.

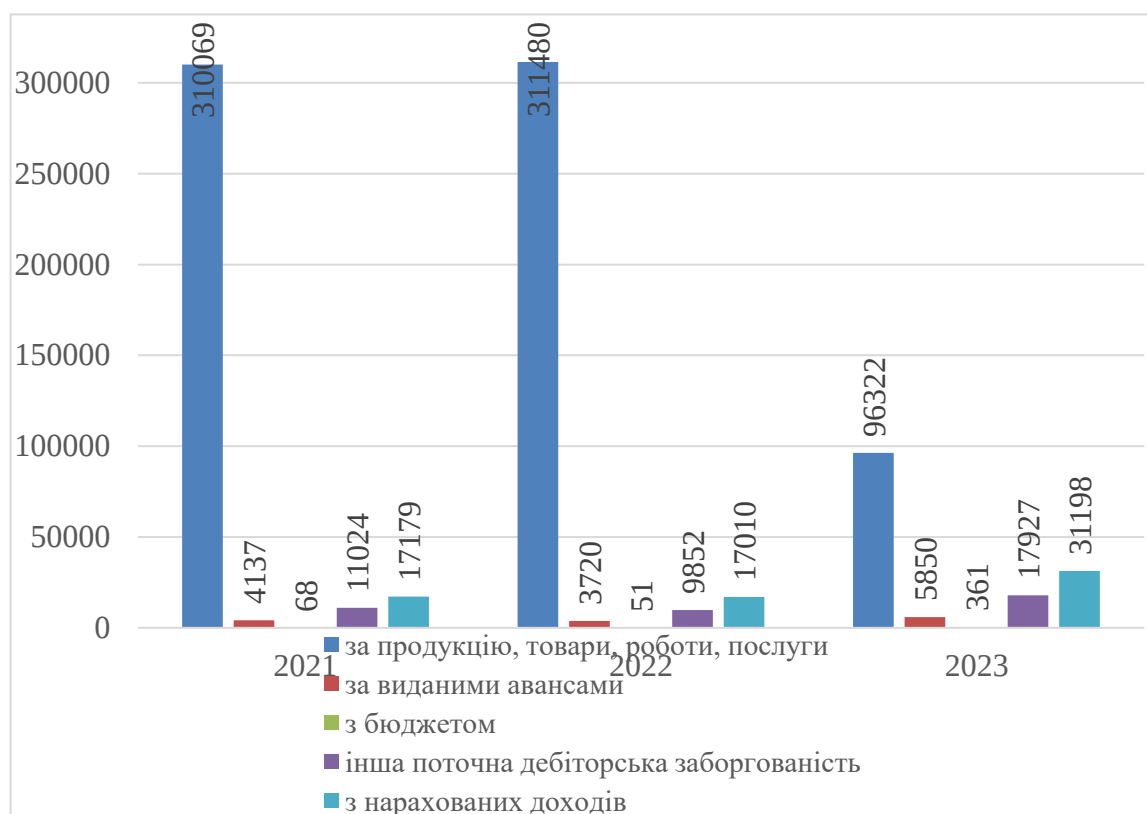

Рис. 2.10. Структура дебіторської заборгованості Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом має не стабільну тенденцію. Так, у 2021 році, порівняно з 2020 роком, вона зросла на 68 тис. грн., а в 2022 році впала на 17 тис. грн. (25%). Дана ситуація оцінюється негативно, оскільки у статті «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом»

показується дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету. Дана страхова компанія проводить розрахунки по даній статті не ефективно.

Аналіз фінансової діяльності будь-якої страхової компанії відносять до окремої області класифікатора дослідження, що є результатом з точки зору економічного походження страхування, яке в ринковій економіці виступає з однієї сторони в ролі засобу захисту майнових інтересів, а з іншої – джерелом доходу. Для проведення фінансового аналізу страхової компанії можна використовувати різні методики, але найбільш популярні з них – це аналіз балансу та аналіз звіту про прибутки та збитки.

Таблиця 2.10

Аналіз фінансових результатів Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022/ 2021	2023 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чисті зароблені страхові премії	2156765	2274876	3021124	118111	746248	105,5	132,8
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	1142848	904319	1341240	-238529	436921	79,1	148,3
Собівартість реалізованої продукції	488607	463062	1823903	-25545	1360841	94,8	393,8
Валовий прибуток	525310	907495	-144019	382185	-1051514	172,7	-
Інші доходи операційної діяльності	267217	151597	364736	-115620	213139	56,7	240,6
Інші витрати операційної діяльності	326401	336361	15644	9960	-320717	103,1	4,7
Адміністративні витрати	418858	457997	7175	39139	-450822	109,3	1,6
Витрати на збут	3293	2110	153633	-1183	151523	64,1	7281,2
Фінансовий результат від операційної діяльності	-7177	209960	44265	217137	-165695	-	21,1
Фінансові витрати	5785	6653	0	868	-6653	115,0	0

Прод. табл.2.10

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші доходи	142033	6212	0	-135821	-6212	4,4	0
Інші фінансові доходи	206183	234965	78620	28782	-156345	113,9	33,5
Інші витрати	161361	4929	301	-156432	-4628	3,1	6,1
<i>Фінансовий результат до оподаткування</i>	173893	439555	122584	265662	-316971	252,8	27,9
витрати з податку на прибуток	83826	136316	46407	52490	-89909	162,6	34,1
Чистий прибуток (збиток)	90067	303239	76177	213172	213172	336,7	25,1

З табл. 2.10 видно, що протягом аналізованих років зростають такі показники як: чисті зароблені страхові премії на 5,5% у 2022 році та на 32,8% у 2023 році; інші доходи операційної діяльності зменшуються у 2022 році на 43,3%, а у 2023 році зростають у 2,4 рази; інші доходи спадають протягом 2021 – 2023 років; інші фінансові доходи у 2022 році зросли на 13,9%, а у 2023 році різко впали на 66,5%.

Крім того і відбувалося зростання витрат, таких як: чисті понесені збитки за страховими виплатами у 2023 році зросли на 48,3%; собівартість реалізованої продукції у 2023 році зросла майже в 4 рази; зростання інших витрат операційної діяльності у 2022 році на 3,1% та їх зменшення у 2023 році на 95,3%; інші витрати зменшувалися у 2022 році на 96,9%, а у 2023 році на 93,9%; відбувалося зростання адміністративних витрат у 2022 році на 9,3% та їх зменшення на 98,4% у 2023 році; витрати на збут зменшилися у 2022 році на 35,9%, а у 2023 році зросли на 151523 тис. грн.

Тому зростання доходів та зменшення витрат дало можливість отримати чистого прибутку у 2022 році у 3 рази більше, ніж у 2021 році, але на жаль, зменшення чистого прибутку у 2023 році на 74,9%.

2.3. Моделювання фінансової безпеки страхової компанії

Для оцінки фінансової безпеки Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» застосуємо комплексний показник, затверджений НБУ

[60]. Інтегральний показник, згенерований багатofакторною дискримінантною моделлю, розраховується за такою формулою :

$$Z = a_1K_1 + a_2K_2 + a_3K_3 + a_4K_4 + a_5K_5 + a_nK_n - a_0 \quad (2.1),$$

де Z – інтегральний показник; $K_1, K_2 \dots K_n$ – фінансові коефіцієнти, які визначаються на підставі даних фінансової звітності боржника – юридичної особи; $a_1, a_2 \dots a_n$ – параметри, які визначаються з урахуванням вагомості та розрядності фінансових коефіцієнтів і щорічно актуалізуються НБУ; a_0 – вільний член дискримінантної моделі, значення якого щорічно актуалізуються НБУ.

Інтегральний показник із застосуванням багатofакторної дискримінантної моделі розраховується за формулою :

$$Z = 1,098 + 0,324 X_1 + 0,532 \cdot X_4 + 0,596 \cdot X_6 + 0,610 X_8 + 0,349 \cdot X_{16} \quad (2.2)$$

Для розрахунку інтегрального показника фінансової безпеки Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки використаємо коефіцієнти відображені у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				<u>2022</u> 2021	<u>2023</u> 2022	<u>2022</u> 2021	<u>2023</u> 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
K1, показник капіталу	0,25	0,29	0,25	0,04	-0,04	117,1	86,7
K4, показник швидкої ліквідності	2,29	2,34	0,46	0,05	-1,88	102,3	19,6
K6, показник покриття боргу валовим прибутком	20,76	-9,71	1,79	-30,47	11,5	-	-

Прод. табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
К8, показник оборотності кредиторської заборгованості	0,1	0,19	0,06	0,09	-0,13	192,1	35,1
К16, показник рентабельності до оподаткування	0,08	0,19	0,04	0,11	-0,15	215,0	21,1
Інтегральний показник із застосуванням багатofакторної дискримінантної моделі	14,8	-3,16	2,55	-17,96	5,71	-	-
Клас	1	4	2				

Графічно інтегральний показник фінансової безпеки Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки відобразимо на рис. 2.11.

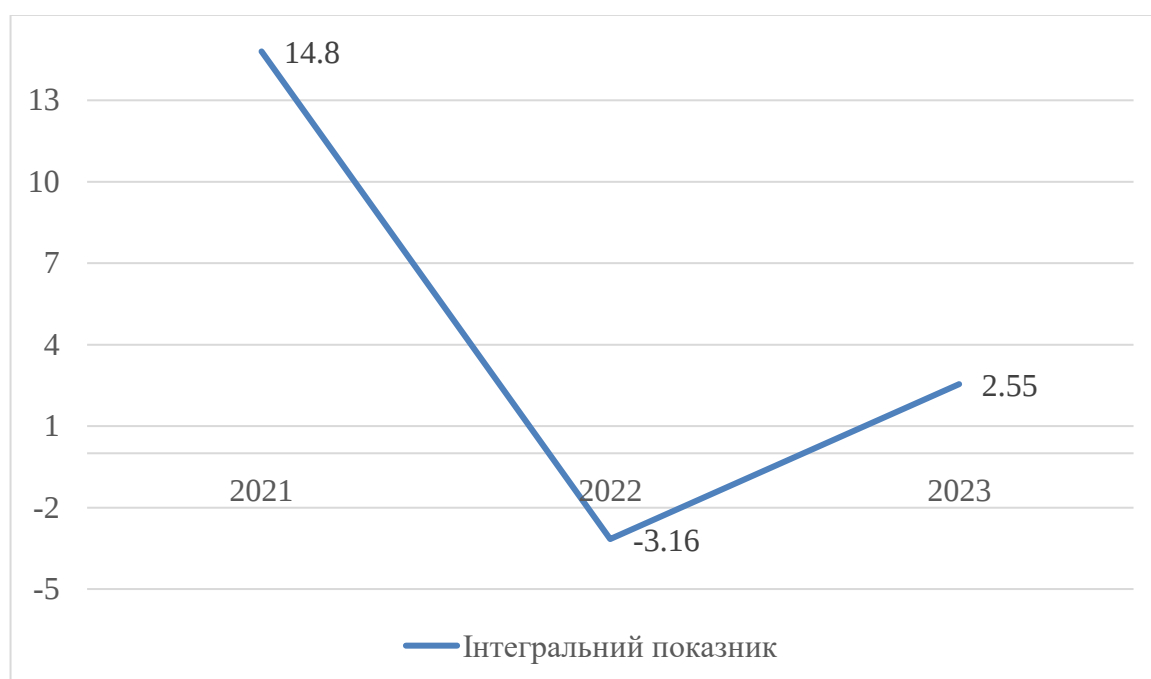

Рис. 2.11. Динаміка інтегрального показника Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Аналіз інтегрального показника показав, що в 2021 році Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» належало до 1 класу, що свідчить про його достатній фінансовий стан. Але враховуючи воєнні дії в Україні рівень фінансової

безпеки мав неочікувані негативні наслідки, і у 2022 році інтегральний показник становив – 3,16, тому вважаємо за доцільне запропонувати шляхи підвищення фінансової безпеки страхових установ України.

Завдання досягнення фінансової стійкості страховика в сучасних динамічних умовах діяльності суб'єктів господарювання значною мірою залежить від достовірності та повноти фінансової звітності, яка входить до складу окремих показників. Безсумнівно, важливу роль в оцінці фінансової діяльності страхової компанії відіграють такі показники фінансової стійкості страхування, як страхові операції та індекс платоспроможності страхової компанії. Проте за цими показниками неможливо достовірно оцінити фінансовий стан та фінансову стійкість страховика. Потрібна серія відповідних індикаторів, які є достатньо повними (з урахуванням усіх різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на ефективність діяльності страхової організації); не перевантаженими (показники не повинні дублюватися); відповідність (щоб її можна було ефективно використовувати при аналізі фінансової стійкості страховиків); необхідні і достатні.

Як приклад використання такої системи показників можна назвати методику оцінки фінансового стану страховиків, яка базується на «тестах раннього попередження». Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України «уніфікувати процедури аналізу фінансової надійності страховиків» розпорядженням від 17.03.2005 р. № 3755 затверджено Рекомендації з аналізу практики страховиків, які базуються на тестах раннього попередження [7]. На основі рекомендацій проводиться аналіз капіталу, активів, перестрахування, страхових резервів, прибутковості та ліквідності, а також проводиться належна оцінка.

Рейтинги складаються за 4-бальною системою залежно від того, куди потрапляє значення відповідного показника. На основі підсумкового тестування страховики можуть отримати такі рейтинги:

- «1» (стійка) – фінансові показники на високому рівні;
- «2» (задовільно) – значних проблем немає, фінансові показники на

середньому рівні;

– «3» (граничний) – фінансовий стан викликає занепокоєння, фінансові показники нижчі за середні;

– «4» (незадовільно) – вважається неприйнятним, матеріальне становище дуже нестабільне.

Фактичне значення кожного показника визначається шляхом порівняння розрахункового значення показника з відповідною шкалою значень (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Оціночна шкала інтегральної оцінки фінансової надійності

Показники	Оціночна шкала	
	1. 0 ≤ ПДЗ < 50 2. 50 ≤ ПДЗ < 75	3. 75 ≤ ПДЗ < 100 4. 100 ≤ ПДЗ
Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ)		
Показник ліквідності активів (ПЛА)	1. 95 ≤ ПЛА 2. 80 ≤ ПЛА < 95	3. 65 ≤ ПЛА < 80 4. ПЛА < 65.
Показник ризику страхування (ПРС)	1. ПРС ≤ 100 2. 100 < ПРС ≤ 200	3. 200 < ПРС ≤ 300 4. 300 < ПРС
Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	1. 0 < ЗПП ≤ 20 2. 20 < ЗПП ≤ 50	3. 50 < ЗПП ≤ 75 4. 75 < ЗПП, ЗПП ≤ 0
Показник доходності (ПД)	1. 50 < ПД. 2. 25 < ПД ≤ 50	3. 0 ≤ ПД ≤ 25 4. ПД < 0
Показник обсягів страхування (андеррайтингу) (ПА)	1. ПА ≤ 50 2. 50 < ПА ≤ 100	3. 100 < ПА ≤ 110 4. 110 < ПА
Показник змін у капіталі (ПЗК)	1. 10 < ПЗК 2. 5 < ПЗК ≤ 10	3. 0 < ПЗК ≤ 5 4. ПЗК ≤ 0
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами (ПЗЧП)	1. 40 ≤ ПЗЧП 2. 33 ≤ ПЗЧП < 40	3. 10 ≤ ПЗЧП < 33 4. ПЗЧП < 10
Показник незалежності від перестрахування (ПЗП)	1. 80 ≤ ПЗП 2. 65 ≤ ПЗП < 80	3. 50 ≤ ПЗП < 65 4. ПЗП < 50
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу (ПВРК)	1. 0 < ПВРК ≤ 50 2. 50 < ПВРК ≤ 75	3. 75 < ПВРК ≤ 100 4. 100 < ПВРК, ПВРК < 0
Показник доходності інвестицій (ПДІ)	1. 10 ≤ ПДІ 2. 5 ≤ ПДІ < 10	3. 0 ≤ ПДІ < 5 4. ПДІ < 0

* Джерело : складено автором на основі [60]

Проведемо розрахунок показників тестів раннього попередження для Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз показників тестів раннього попередження Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				<u>2022</u> 2021	<u>2023</u> 2022	<u>2022</u> 2021	<u>2023</u> 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ)	52,42	39,51	19,0	-12,91	-20,51	75,4	48,1
Показник ліквідності активів (ПЛА)	0,08	5,87	4,58	5,79	-1,29	7007,7	78,1
Показник ризику страхування (ПРС)	354,2	270,59	379,55	-83,61	108,96	76,4	140,3
Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	299,02	240,94	293,27	-58,08	52,33	80,6	121,7
Показник доходності (ПД)	13,79	35,02	9,57	21,23	-25,45	253,9	27,3
Показник обсягів страхування (андеррайтингу) (ПА)	73,27	57,79	104,77	-15,48	46,98	78,8	181,3
Показник змін у капіталі (ПЗК)	390,12	32,56	-8,07	-357,56	-40,63	8,3	-
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами (ПЗЧП)	46,35	5,47	32,80	-40,88	27,33	11,8	599,1
Показник незалежності від перестрахування (ПЗП)	94,45	96,31	100	1,86	3,69	101,9	103,8
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу (ПВРК)	250,07	202,59	237,89	-47,48	35,3	81,0	117,4
Показник доходності інвестицій (ПДІ)	7,51	4,37	1,25	-3,14	-3,12	58,2	28,7

Оцінку надійності Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» можна провести за допомогою розрахунку показників тестів раннього попередження, зіставлення з оціночною шкалою (табл. 2.12) отримання фактично оцінки, їх динаміки та виведення загальної оцінки. Динаміка інтегральної оцінки фінансової надійності Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки представлена у табл. 2.14. Аналіз динаміки інтегральної

оцінки фінансової надійності Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки за допомогою тестів раннього попередження дав змогу отримати загальні оцінки за кожним із аналізованих років.

Таблиця 2.14

Аналіз фактичної інтегральної оцінки фінансової надійності Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Оцінка			Коефіцієнт	Фактична оцінка		
	2021	2022	2023		2021	2022	2023
Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ)	2	1	1	0,04	0,08	0,04	0,04
Показник ліквідності активів (ПЛА)	4	4	4	0,1	0,4	0,4	0,4
Показник ризику страхування (ПРС)	4	3	4	0,06	0,24	0,18	0,24
Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	4	4	4	0,18	0,72	0,72	0,72
Показник доходності (ПД)	3	2	3	0,06	0,18	0,12	0,18
Показник обсягів страхування (андеррайтингу) (ПА)	1	1	1	0,06	0,06	0,06	0,06
Показник змін у капіталі (ПЗК)	1	1	4	0,06	0,06	0,06	0,24
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами (ПЗЧП)	1	4	3	0,06	0,06	0,24	0,18
Показник незалежності від перестрахування (ПЗП)	1	1	1	0,18	0,18	0,18	0,18
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу (ПВРК)	4	4	4	0,16	0,64	0,64	0,64
Показник доходності інвестицій (ПДІ)	2	3	3	0,04	0,08	0,12	0,12
Загальна оцінка					2,7	2,76	3,04

Так, у 2021 – 2023 роках страховою компанією було отримано загальні оцінки «2,7», «2,76» та «3,04», які за правилами округлення округлюються до «3». У 2022 році оцінка підвищується і становить «2,76». Відповідно до Розпорядження Державної комісії із регулювання ринків фінансових послуг України «Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків», ця загальна оцінка є граничною, що означає, що фінансовий стан викликає побоювання, фінансові показники знаходяться на рівні, котрий значно нижче, ніж середній.

Узагальнивши та проаналізувавши всі показники, ми дійшли висновку, що система раннього прогнозування та попередження банкрутства є спеціальною системою прогнозування фінансового стану страхової компанії в умовах ймовірного банкрутства. Основна мета такої діагностики – завчасно виявити кризовий стан компанії та завчасно оцінити масштаби проблеми.

Аналіз можливості банкрутства Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» проведемо за моделями Альтмана (1968 р.) та Терещенко О.О.

Модель Альтмана – Альтман дослідив 66 підприємств в промисловості, частина яких збанкрутіла в період 1946-1965 роки, а частина успішно працювала, а також дослідив 22 аналітичних коефіцієнта. З них вибрав 5 найбільш значимих для прогнозу і побудував багатофакторну регресію, відому як п'ятифакторна модель Альтмана. П'ятифакторну модель Альтмана можна записати таким чином:

$$Z_1 = 1,2 X_1 + 1,4 X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + X_5 \quad (2.3)$$

x_1 – частина власних оборотних коштів в активах,

x_2 –рентабельність активів визначена на основі нерозподіленого прибутку,

x_3 –рентабельність активів і це є відношення прибутку до виплати відсотків до активів,

x_4 –коефіцієнт покриття поточних зобов'язань власним капіталом,

x_5 – відношення чистої виручки від реалізації до загальної величини активів.

Відповідно до класифікації, розробленої Альтманом:

якщо $Z \leq 1,8$ – дуже висока;

якщо $1,81 \leq Z \leq 2,70$ – висока;

якщо $2,71 \leq Z \leq 2,99$ – можлива;

якщо $Z \geq 3,00$ – дуже низька.

Діагностика банкрутства Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки за моделлю Альтмана наведена в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Діагностика банкрутства Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки за моделлю Альтмана

№ п/п	Показник	Роки		
		2021	2022	2023
1	2	3	4	5
1	Оборотні активи (р. 1195)	909594	1291436	698078
2	Баланс (р. 1300)	2608875	2955864	3134517
3	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (р. 1420)	394340	553598	541123
4	Власний капітал (р. 1495)	655709	869688	800125
5	Довгострокові зобов'язання (р. 1595)	1817346	1901326	1893572
6	Поточні зобов'язання (р. 1695)	135820	184850	440820
7	Чисті зароблені страхові премії	2156765	2274876	3021124
8	Фінансові результати від звич. діяльності до оподаткування: прибуток (2290 (Ф2), збиток (2295 (Ф2)))	173893	439555	76177
9	x_1	0,34865	0,43690	0,22271
10	x_2	0,15115	0,18728	0,17263
11	x_3	0,06665	0,1487	0,03911
12	x_4	0,33571	0,41688	0,34275
13	x_5	0,8267	0,76961	0,96382
14	z	1,87	2,29	1,81

Значення Z-показника, розрахованого для Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки у таблиці 2.15 знаходяться в межах від 1,81 до 2,7. Це свідчить про високу ймовірність банкрутства.

Проведемо аналіз банкрутства за моделлю Терещенко О. О., яким було обґрунтовано новий методологічний підхід до діагностики банкрутства вітчизняних підприємств, в основу якого покладено мультिवаріантний дискримінантний аналіз.

Суттєвою перевагою зазначеного підходу є врахування галузевих

особливостей об'єктів дослідження при побудові дискримінантних моделей діагностики банкрутства.

Формула моделі:

$$Z = 1,5 \cdot X_1 + 0,08 \cdot X_2 + 10 \cdot X_3 + 5 \cdot X_4 + 0,3 \cdot X_5 + 0,1 \cdot X_6, \quad (2.4)$$

де X_1 — відношення cash-flow до зобов'язань; X_2 — відношення валюти балансу до зобов'язань; X_3 — відношення прибутку до валюти балансу; X_4 — відношення прибутку до виручки від реалізації; X_5 — відношення виробничих запасів до виручки від реалізації; X_6 — відношення виручки від реалізації до валюти балансу.

Якщо $Z > 2$, підприємству банкрутство не загрожує; якщо $1 < Z < 2$, фінансова стійкість підприємства порушена, проте якщо своєчасно запровадити антикризові заходи, банкрутство не загрожуватиме; якщо $0 < Z < 1$, існує загроза банкрутства при відсутності заходів щодо санації; якщо $Z < 0$, підприємство вже майже збанкрутіло.

Точність прогнозування банкрутства згідно з цією моделлю становить 95%. Діагностика банкрутства Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за моделлю Терещенко О. за 2021 – 2023 роки наведена в таблиці 2.16.

Із розрахунків видно, що підприємству загрожує банкрутство. Розроблена дискримінантна модель О. Терещенка має значні переваги над традиційними методиками:

- модель є зручною в застосуванні;
- розроблена на використанні вітчизняних статистичних даних;
- враховується сучасна міжнародна практика;
- за рахунок використання різноманітних модифікацій базової моделі до підприємств різних видів діяльності вирішує проблему критичних значень показників;
- враховує галузеві особливості підприємства.

Таблиця 2.16

Діагностика банкрутства Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки за моделлю Терещенко О. О.

№ п/п	Показник	Роки		
		2021	2022	2023
1	Чисті зароблені страхові премії	2156765	2274876	3021124
2	Готівка	1637	122529	107045
3	Чистий прибуток	90067	303239	76177
4	Зобов'язання	1953166	2086176	2334392
5	Валюта балансу	2608875	2955864	3134517
6	Виробничі запаси	3618	3305	4471
7	x_1	0,01	0,06	0,05
8	x_2	1,34	1,42	1,34
9	x_3	0,03	0,10	0,02
10	x_4	0,04	0,13	0,03
11	x_5	0,00	0,00	0,00
12	x_6	0,83	0,77	0,96
13	z	0,75	1,97	0,64

Зведемо всі вищенаведені показники ймовірності банкрутства в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Показники прогнозування платоспроможності та банкрутства Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» за 2021 – 2023 роки

Показники	Ум. познач.	Значення			Норм. знач.
		2021	2022	2023	
П'ятифакторна модель Альтмана	Z1	1,87	2,29	1,81	$Z > 3,0$
Модель Терещенко	Z2	0,75	1,97	0,64	$Z > 2,0$

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПРАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

3.1 Вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії в контексті забезпечення фінансової безпеки

Функціонування страхових компаній як окремих суб'єктів господарювання в нестабільному фінансовому середовищі підвищує чутливість і вразливість до різноманітних ризиків, і забезпечення фінансової безпеки стає важливим. У теорії страхування ризик і небезпека є ключовими термінами. Ризик визначається як накопичення ймовірностей невизначених подій, які можуть позитивно чи негативно вплинути на продуктивність [18, с. 10]. Основним завданням ризик-менеджменту страхової компанії є визначення з метою формування оптимального страхового портфеля, який мінімізує страхові ризики на основі наступних критеріїв віднесення ризику до страхування :

- ризик має бути можливим (імовірним);
- ризик має бути випадковим;
- настання страхового випадку не повинно бути пов'язане з волею застрахованого чи інтересом особи;
- точність виникнення ризику невідома в часі та просторі;
- страховий випадок не може мати розміри катастрофи;
- можливі наслідки ризику при настанні страхового випадку можна об'єктивно оцінити.

Це призводить до двох напрямків управління ризиками страхової компанії :

- 1) управління страховими ризиками, прийнятими страховиками на страхування, для зменшення майбутніх страхових виплат;
- 2) управління ризиками для зниження економічної діяльності страхової компанії від непередбачених рішень.

Для Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» можна запропонувати такий процес ризик-менеджменту діяльності страховика, який визначає основні ризики, оцінює, розробляє та впроваджує відповідні заходи та складається з 5 основних етапів (рис. 3.1).

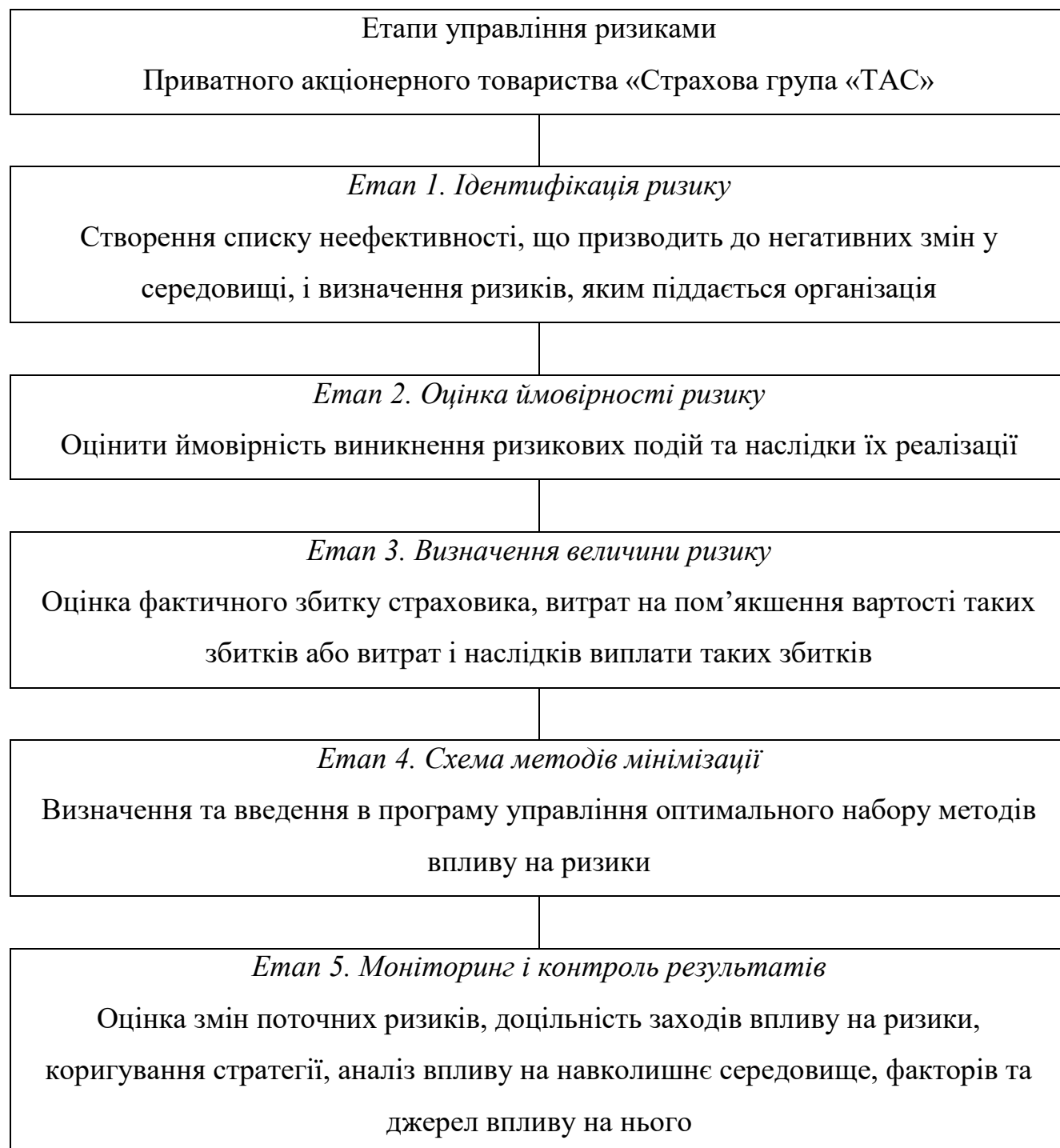

Рис. 3.1. Запропоновані етапи управління ризиками Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»

* Джерело : власна розробка автора

Слід відмітити, що фінансові ризики, які впливають на фінансову безпеку страхової компанії мають певні наслідки, що наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Фінансові ризики, що впливають на фінансову безпеку Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» та їх наслідки

Ризик	Наслідки
1	2
Ризик неадекватності тарифів	Підвищення страхового тарифу : втрата конкурентних позицій на страховому ринку, зниження валової страхової премії. Зниження страхових тарифів : підвищення рівня страхового захисту, втрата платоспроможності
Ризик втрати ліквідності	Великі збитки при конвертації активів у реальну готівку, несподіване недоотримання кредиторської заборгованості
Ризик неплатоспроможності	Несвоєчасно виконані фінансові зобов'язання, банкрутство
Ризик управління страховим портфелем	Зменшення розміру страхових резервів, зниження рентабельності страхової діяльності (збільшення збитковості).
Ризик перестрахування	Зниження рівня гарантованості виконання власних зобов'язань
Ризик недостатності резервів	Необхідність отримати власний вільний дохід, несвоєчасне виконання фінансових зобов'язань, банкрутство
Інвестиційний ризик	Недостатність коштів для виконання зобов'язань за страховими виплатами

Джерело : узагальнено авторами за [16; 33].

Важливу роль в управлінні фінансовими ризиками відіграє механізм мінімізації ризиків, який заснований на використанні сукупності методів і прийомів зменшення можливих фінансових втрат. Основні методи мінімізації (нейтралізації) фінансових ризиків Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» представлені на рис. 3.2.

Страховий андерайтинг

Оцінити індивідуальні ризики для визначення відповідності договору та встановлення відповідних умов страхування (включаючи зміну премій та зміну формулювання договору страхування)

Перерозподіл ризиків (перестрахування)

Нейтралізувати фінансові ризики шляхом часткової передачі ризику партнерам в окремих фінансових операціях. При цьому частка фінансових ризиків перекладається на партнерів, які мають більше можливостей нейтралізувати їх негативні наслідки

Резервування

Створення та використання спеціальних резервних фондів для фінансування заходів щодо зниження ризиків страхувальників, що приходять до страховика, та технічних ризиків страховика

Диверсифікація фінансових ризиків

Розподіл ризиків, щоб уникнути концентрації. В якості основних форм диверсифікації фінансових ризиків можна використовувати такі напрями : диверсифікація фінансових результатів, диверсифікація інвестиційного портфеля, диверсифікація портфеля цінних паперів, диверсифікація фактичної інвестиційної програми

Лімітування

Обмеження розміру ризиків на власному утриманні з урахуванням ймовірності настання страхового випадку, очікуваного розміру страхових премій, рентабельності страхових операцій, рівня аквізаційних витрат, середньої збитковості за прийнятими на страхування ризиками, рівня кваліфікації андерайтерів та актуаріїв

Хеджування

Прийоми та методи управління пом'якшення (зменшення) несприятливих наслідків коливання цін шляхом купівлі-продажу ф'ючерсів, опціонів, форвардних контрактів.

Рис. 3.2. Методи мінімізації (нейтралізації) фінансових ризиків Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»

Джерело: власна розробка

Тому всі складові української фінансової системи, особливо системи страхування, стабільність і надійність, стале та ефективне зростання можливі за умови регуляторної моделі, світової практики та особливостей національного страхового ринку мають важливе значення для економіки країни. Основні стратегічні документи, що відображають основні напрямки такої моделі, включають : Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України [34], Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року [70], Стратегію розвитку FinTech в Україні до 2025 року [71], Білу книгу «Майбутнє регулювання ринку страхування» [7] та ін.

Виділяють декілька основних факторів, що можуть посприяти розвитку ринку страхування, зокрема Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Фактори сприяння повоєнного розвитку Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»

Джерело: власна розробка автора

Відповідно до Стратегії розвитку FinTech України до 2025 року [71] можна зібрати заходи щодо стимулювання розвитку страхового ринку в Україні та підвищення рівня його фінансової безпеки (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Заходи зі стимулювання розвитку страхового ринку України та підвищення рівня його фінансової безпеки

Джерело: розроблено автором на основі [41]

Роль страхових організацій пов'язана з багатьма ризиками, оскільки вони приймають ризики інших людей у страховій галузі та ризикують власними коштами. Основним елементом проектування системи фінансової безпеки є прогнозування та передбачення загроз (ризиків), які загрожують страховикам; мінімізувати фінансові ризики на основі єдиного підходу. Отже, процес управління ризиками передбачає організацію превентивних заходів для мінімізації загроз; приймати рішення та забезпечувати дії щодо реагування на загрози, що виникають; знайти способи усунення або мінімізації фінансових ризиків для забезпечення безперебійної роботи та фінансової безпеки організації.

3.2. Економічне обґрунтування управління фінансовою безпекою страхової компанії

Одним із основних завдань при аналізі фінансової безпеки страхового ринку є аналіз та усунення факторів фінансового ризику. Отже, після проведення розрахунків описаних засобів досягнення мети останнім і не менш важливим етапом досягнення поставленої цілі є розрахунок прогнозу ряду динаміки фінансових показників. Шляхом аналізу даних отримуємо наступні прогнозні показники Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» на 2024 – 2027 роки (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Прогнозовані індикатори фінансової безпеки Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» на 2024 – 2027 роки

Показники	Роки			
	2024	2025	2026	2027
1	2	3	4	5
К1, показник капіталу	0,285	0,288	0,29	0,292
К4, показник швидкої ліквідності	2,3	2,26	2,23	2,2
К6, показник покриття боргу валовим прибутком	13,11	24,26	35,41	46,02
К8, показник оборотності кредиторської заборгованості	0,06	0,05	0,04	0,03
К16, показник рентабельності до оподаткування	0,2	0,23	0,25	0,27
Інтегральний показник із застосуванням багатофакторної дискримінантної моделі	1,6	0,6	2,3	1,8
Клас	2	3	2	2

Джерело: розраховано автором на основі даних табл. 2.5 за допомогою програмного забезпечення Excel

Згідно прогнозу індикаторів фінансової безпеки Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» на 2024 – 2027 роки видно, що в основному вони мають тенденцію до зростання (рис. 3.5).

Далі розрахуємо показник капіталу К1, зростання якого відбувається повільно. Оскільки для розрахунку цього показника використовується один і той же капітал, ми в пункті 3.1 магістерської роботи для покращення структури капіталу запропонували як шлях зміцнення фінансового стану Приватного

акціонерного товариства «Страхова група «ТАС». Існує три основні кроки щодо покращення структури капіталу :

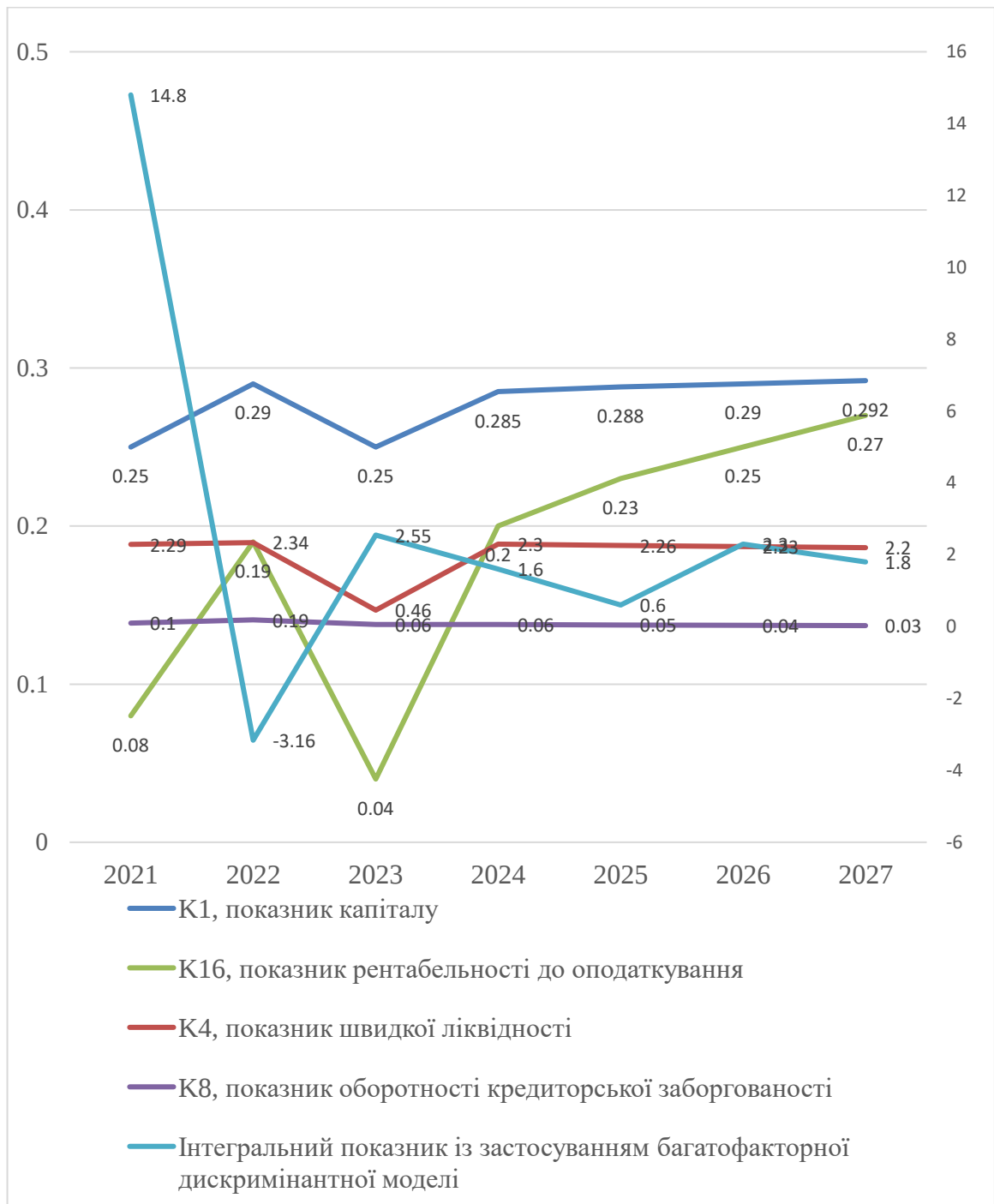

Рис. 3.5. Динаміка прогнозованих індикаторів фінансової безпеки Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» на 2024 – 2027 роки

Джерело: складено автором на основі даних табл. 3.2

1. Метод оптимізації структури капіталу на основі критерію максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності – суть цього методу заснована на багатфакторних розрахунках рівня фінансової рентабельності при різних структурах капіталу. Причому останній представлений показником ефекту фінансового важеля.

2. Метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації витрат – суть цього методу полягає в попередній оцінці власного та позикового капіталу за різних умов при їх формуванні, управлінні та здійсненні розрахунків багатоваріантної середньозваженої вартості капіталу та знайти найбільш реалістичну ринкову вартість компанії.

3. Процес коригування структури капіталу відповідно до фінансових ризиків – цей процес пов'язаний з процесом різного вибору фінансування різних активів компанії.

Вартість капіталу класифікується відповідно до джерела, з якого він створений. Використовуючи гроші з різних джерел, фінансові менеджери намагаються оптимізувати структуру капіталу, щоб знизити середньозважену вартість капіталу – середню вартість усієї економіки.

Розрахувати оптимальну структуру капіталу неможливо. Проте керівники Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» можуть виявити, що її орієнтовна вартість, заснована на розрахованих факторах впливу та власному практичному досвіді, наближає заплановану структуру до оптимальної величини.

Розглянемо оптимізацію структури капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС». Враховуючи, що Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» у своїй діяльності використовує нерозподілений прибуток, забезпечимо приріст його на 10%. За інших незмінних умов це надасть Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» найвищий рейтинг, який можна отримати для K1 (табл. 3.3 та рис. 3.6).

Тому розрахунок та посилене використання прогнозних даних допоможе запобігти незаконній діяльності, спричиненій військовими діями на нашій

території, а також буде розроблено план контролю за рухом деяких аналізованих показників.

Таблиця 3.3

Динаміка показників Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» до і після оптимізації капіталу

Показники	До впровадження			Після впровадження	Відхилення
	2021	2022	2023		
Нерозподілений прибуток	394340	553598	541123	595235,2	Зростання на 10%
K1	0,25	0,29	0,25	0,27	Відбувається зростання
Інтегральна оцінка	14,86	-3,16	2,55	2,7	Оцінка підвищується

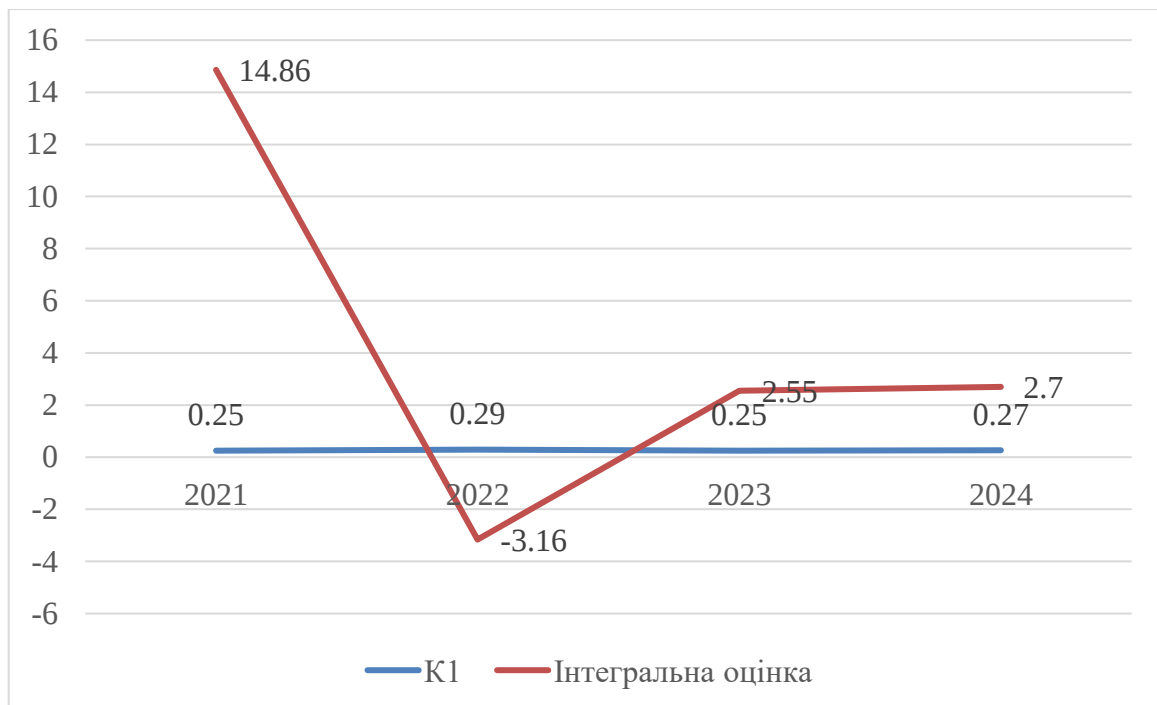

Рис. 3.6. Динаміка показників Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» до і після оптимізації капіталу

Загалом за прогностичними показниками в більшості випадків спостерігається позитивна динаміка, однак прогностично-оціночні заходи в майбутньому будуть мінімізувати негативні тенденції в діяльності страхової компанії.

3.3. Моделювання управління фінансовою безпекою страхової компанії

Враховуючи зростання ринку страхових послуг, який є другим за розміром капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків, прогнозне моделювання ефективності є важливим. В управлінській практиці керівництво Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» моделює фінансові показники діяльності у фінансовій звітності – це форма внутрішньої фінансової інформації, зібраної до початку звітного періоду, яка відображає фінансові результати. Отже, дослідимо залежність валюти балансу від власного капіталу. Дані вибіркового статистичного спостереження за зазначеними показниками (у грошових одиницях) наведено в таблиці (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Вихідні дані для проведення розрахунків, тис. грн.

Роки	Власний капітал	Валюта балансу
2018	594140	1874435
2019	610931	2105901
2020	696822	2457256
2021	655709	2608875
2022	869688	2955864
2023	800125	3134517

Скориставшись редактором Excel створимо точкову діаграму (рис. 3.6), що показує лінійну залежність між валютою балансу та власним капіталом. Побудова діаграми розсіювання є першим кроком у визначенні ефективності регресійної моделі, яка називається специфікацією.

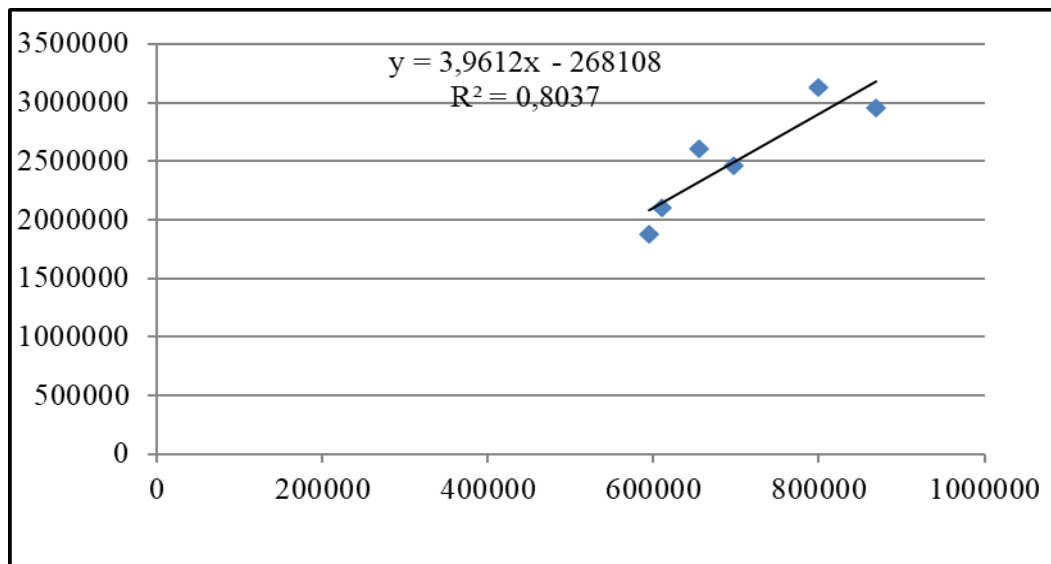

Рис. 3.7. Залежність між валютою балансу та власним капіталом Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»

Далі ми використовуємо метод найменших квадратів для обчислення оцінок невідомих параметрів моделі. Підхід до мінімізації суми квадратів відхилень, є методом найменших квадратів.

Таблиця 3.5

Залежність валюти балансу та власним капіталом
Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»

Роки	X_i	Y_i	$\hat{y}_i = b_0 + b_1 x_i$	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	X_i^2	$X_i \cdot Y_i$	e_i^2
1	2	3	4	5	6	7	8
2018	594140	1874435	2085379,594	-210944,59	3,53002E+11	1,11368E+12	44497621633,49
2019	610931	2105901	2151891,554	-45990,55	3,73237E+11	1,28656E+12	2115131078,74
2020	696822	2457256	2492120,177	-34864,18	4,85561E+11	1,71227E+12	1215510808,07
2021	655709	2608875	2329264,705	279610,30	4,29954E+11	1,71066E+12	78181917339,43
2022	869688	2955864	3176871,327	-221007,33	7,56357E+11	2,57068E+12	48844238421,89
2023	800125	3134517	2901320,644	233196,36	6,402E+11	2,50801E+12	54380540312,65
Сума	4227415	15136848	15136848	-6,10E-08	3,03831E+12	1,09019E+13	229234959594,26
Середнє	704569,17	2522808					

Методом найменших квадратів обчислимо оцінки невідомих параметрів моделі b_0, b_1 у наступній послідовності :

використовуючи вбудовані функції MS Excel СУММ і СУММКВ формується

матриця $X'X$ (формула 3.1):

$$X'X = \begin{matrix} & n & \\ \sum_{i=1}^n x_i & \sum_{i=1}^n x_i^2 \end{matrix} = \begin{matrix} 6 & 4227415 \\ 4227415 & 3,03831E + 12 \end{matrix} \quad (3.1)$$

використовуючи вбудовані функції MS Excel СУММ і СУММПРОИЗВ формується матриця $X'Y$ (формула 3.2):

$$X'Y = \begin{matrix} \sum_{i=1}^n y_i \\ \sum_{i=1}^n x_i y_i \end{matrix} = \begin{matrix} 15136848 \\ 1,09019E + 13 \end{matrix} \quad (3.2)$$

використовуючи вбудовану функцію MS Excel МОБР знаходиться матриця $(X'X)^{-1}$, обернена до матриці $(X'X)$:

$$(X'X)^{-1} = \begin{matrix} 8,467246053 & -1,17811E - 05 \\ -1,17811E - 05 & 1,6721E - 11 \end{matrix} \quad (3.3)$$

використовуючи вбудовану функцію MS Excel МУМНОЖ обчислюється вектор оцінок параметрів моделі (формула 3.4):

$$B = (X'X)^{-1} X'Y = \begin{matrix} -268108,3581 \\ 3,96116732 \end{matrix} \quad (3.4)$$

Отже, невідомі параметри моделі становлять: $b_0 = -268108,3581$
 $b_1 = 3,96116732$

Запишемо рівняння регресії підставивши отримані значення невідомих у формулу і отримаємо:

$$y = 3,96116732 + 268108,3581 + e$$

Параметр b_0 показує, що при незмінному обсягу валюти балансу, величина власного капіталу складе --268108,3581 тис. грн., параметр b_1 показує, що зміна власного капіталу на 1 тис. грн., призведе до збільшення валюти балансу не менше, ніж на 3,96116732 тис. грн.

На основі обчислених залишків розраховується незміщена оцінка дисперсії залишків моделі $\hat{\sigma}_\varepsilon^2$ і стандартна похибка моделі $\hat{\sigma}_\varepsilon$:

$$\sigma_\varepsilon^2 = \frac{\sum_{i=1}^n e_i^2}{n-2} = \frac{2,29235E+11}{4} = 57308739899 \quad (3.5)$$

$$\sigma_\varepsilon = \sqrt{\sigma_\varepsilon^2} = 239392,4391 \quad (3.6)$$

Наступним кроком будується дисперсійно-коваріаційна матриця параметрів моделі:

$$var - cov(b) = \sigma_\varepsilon^2 (X'X)^{-1} = \begin{matrix} \sigma_{b_0}^2 & cov(b_0, b_1) \\ cov(b_1, b_0) & \sigma_{b_1}^2 \end{matrix} = \begin{matrix} 4,85247E + 11 & -675158,3344 \\ -675158,3344 & 0,958256998 \end{matrix} \quad (3.7)$$

і визначаються оцінки дисперсії параметрів моделі $\hat{\sigma}_{b_0}^2$, $\hat{\sigma}_{b_1}^2$ (формула 3.8 і 3.9) а також їхні стандартні похибки $\hat{\sigma}_{b_0}$, $\hat{\sigma}_{b_1}$:

$$\sigma_{b_0} = \sqrt{\sigma_{b_0}^2} = 696596,8717 \quad (3.10)$$

$$\sigma_{b_1} = \sqrt{\sigma_{b_1}^2} = 0,978906021 \quad (3.11)$$

Використовуючи вбудовану функцію КОРРЕЛ розраховуємо вибіркового коефіцієнт парної кореляції r_{yx} , який склав 0,89647913. Оскільки коефіцієнт кореляції наближений до 1, то можна зробити висновок, що між валютою балансу та власним капіталом існує тісний прямий лінійний зв'язок.

На основі визначеного коефіцієнта парної кореляції r_{yx} розраховуємо коефіцієнт детермінації R^2 :

$$R^2 = r_{yx}^2 = 0,80367483 \quad (3.12)$$

Коефіцієнт детермінації показує, що вплив пояснюючих змінних на залежну змінну є достатньо суттєвим, що свідчить про високий рівень адекватності моделі статистичним даним.

Для оцінки статичної значимості моделі обчислимо значення критерію Фішера за формулою:

$$F^* = \frac{R^2}{1-R^2} (n-2) = 16,37436155 \quad (3.13)$$

За статистичними таблицями F- розподілу Фішера для рівня значимості $\alpha = 0,05$ і ступенів вільності $v_1 = 1$ і $v_2 = n-2$ визначається критичне значення критерію Фішера $F_{кр}$:

$$F_{кр} = 7,7$$

Оскільки, виконується співвідношення $F < F_{кр}$, то дана модель є адекватною.

Наступним, перевіримо значущість значень параметрів. Для цього скористаємося t-тестом. За допомогою критерію Ст'юдента для двох параметрів розраховуємо значення наступним чином:

$$t_{b_0}^* = \frac{b_0}{\sigma_{b_0}} = -0,384883092 \quad (3.14)$$

$$t_{b_1}^* = \frac{b_1}{\sigma_{b_1}} = 4,046524626 \quad (3.15)$$

Далі виконуємо t - тестування вибіркового коефіцієнта парної кореляції r_{yx} . Розрахункове значення t – статистики для коефіцієнта парної кореляції визначається за наступною залежністю у формулі (3.16) :

$$t_R^* = \frac{r_{yx}\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-r_{yx}^2}} = \frac{r_{yx}\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-R^2}} = 4,046524626 \quad (3.16)$$

Наступним кроком буде визначення прогнозного значення розміру власного капіталу $X_{pr} = 857125,3841$ тис. грн. Для цього має виконуватися наступна послідовність:

– точковий прогноз валюти балансу страхової компанії. Точковий прогноз представляє собою точкову оцінку математичного сподівання залежної змінної моделі і дає можливість обчислити наближене середнє прогнозне значення залежної змінної:

$$\widehat{y_{pr}} = X'_{pr}B = 3127108,703 \quad (3.17)$$

– інтервальний прогноз для математичного сподівання величини валюти балансу:

$$M(y_{pr}) = \widehat{y_{pr}} \pm t_{\alpha/2} \widehat{\sigma}_\varepsilon \sqrt{X'_{pr}(X'X)^{-1}X_{pr}} = 3127108,703 \pm 516863,8347 \quad (3.18)$$

– Обчислюємо середній коефіцієнт еластичності. Середнім коефіцієнтом еластичності називається величина:

$$\bar{E} = b_1 \frac{\bar{x}}{\bar{y}} = 1,106273786 \quad (3.19)$$

де $\bar{x} = \bar{D}$ – середнє значення величини власного капіталу; $\bar{y} = \bar{Q}$ – середнє значення валюти балансу.

Коефіцієнт еластичності показує, що зростання величини валюти балансу на 1% призводить до зменшення власного капіталу в середньому на 110 %.

Нами побудована кореляційно – регресійна модель залежності власного капіталу від величини валюти балансу та проведена її верифікація. Таким чином, ми встановили, що існує суттєвий позитивний вплив зростання власного капіталу на величину валюти балансу страхової компанії.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра наведене теоретичне узагальнення та вирішення завдання, яке полягає у розвитку теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової безпеки страхової компанії.

Кваліфікаційна робота магістра передбачає теоретичне узагальнення та вирішення завдання, яке передбачає розробку теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової безпеки страхової компанії. Фінансова безпека страхової компанії — це здатність страховика платити за відповідність і задовольняти потреби власників та персоналу, основними цілями яких є : здорова та стабільна фінансова система; ефективність суб'єкта господарювання; нейтралізація труднощів і запобігання банкрутству.

Систему управління фінансовою безпекою доцільно розглядати як сукупність таких основних компонентів : організаційної структури; суб'єктів управління (управлінський персонал); механізму управління; об'єкту управління; практики управління; процесу управління.

Виділяють три основні етапи оцінки фінансової безпеки страхової компанії : перевірки оцінки рівня фінансової безпеки як складової економічної безпеки; підходи до оцінки рівня фінансової надійності, що визначається загальним станом фінансової діяльності страхової компанії; підходи, що мають в основі визначення комплексного показника фінансової безпеки страхової компанії.

Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» – універсальна компанія з багаторічним досвідом роботи. Вона має безстрокові ліцензії на всі види обов'язкового й добровільного страхування, успішно реалізує понад 40 видів страхових продуктів.

За результатами роботи можна зробити такі висновки :

1. Впродовж 2021 –2023 років спостерігається зростання обсягу страхових премій Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» та коливання

величини страхових виплат. Впродовж 2021 – 2023 років спостерігались спадання величини чистого прибутку у 2023 році внаслідок підвищення рівня виплат.

2. Оцінка рівня фінансової безпеки Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» за показниками перестрахування свідчить про зменшення ролі останнього, що може в майбутньому негативно вплинути на платоспроможність. Оцінка фінансової безпеки за фінансовою надійністю (із використанням тестів раннього попередження) демонструє тенденцію до зниження в 2021 – 2023 роках більшості показників, тому Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» має вжити необхідних заходів щодо підвищення фінансової надійності.

3. Реалізація багатофакторної дискримінантної моделі фінансової безпеки страхової компанії показала, що в 2021 році страхова компанія Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» належала до 1 класу, що свідчило про достатній фінансовий стан. Проте в 2022 – 2023 роках страхова компанія перейшла до 4 та 2 класу відповідно, для якого характерним є погіршення фінансового стану. Погіршення не є критичним, але для усунення небезпечної тенденції необхідно вжити певних заходів.

4. Результати моделювання із використанням функції бажаності показали, що у 2021 році інтегральний показник фінансової безпеки Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» відповідав рівню фінансової безпеки «дуже добре», але впродовж 2022 – 2023 років ситуація погіршилась, і рівень фінансової безпеки стає задовільним, що могло бути пов'язаним із різними несприятливими зовнішніми факторами: політичною нестабільністю, карантинними заходами тощо.

6. Іншою характеристикою ризик-менеджменту страховика є управління не лише власними ризиками, а й ризиками, прийнятими в договорах страхування, тому керівництво страхової компанії має вирішити завдання виявлення потенційних ризиків та їх впливу на діяльність страховика, визначення принципів і процедур; оцінки фінансових втрат, пов'язаних з інвестиційними та валютними ризиками; розроблення та впровадження програми управління ризиками; оцінити ефективність управління ризиками.

7. Основними складовими формування механізму фінансової безпеки страхової організації є сукупність інституційно-правових, економічних, інформаційних та організаційно-технологічних заходів. Проведення аналізу методів та інструментів управління фінансовою безпекою Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» дало можливість запропонувати ряд заходів для підвищення її ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аберніхіна І. Г. Сокиринська І. Г. Оцінка ліквідності та платоспроможності страхової організації. *Національна металургійна академія України*. 2020. 12 с.
2. Ачкасова С. А., Клімчук О. В. Теоретичні аспекти визначення сутності фінансової безпеки страхової компанії. *Молодий вчений*. 2016. № 5 (32). С.4 – 8.
3. Бабенко А. С., Андрущенко Д. І. Попит на страхові послуги юридичних осіб : виклики воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-162> (дата звернення : 02.11.2024).
4. Бакалова Н. М. Модель фінансового аналізу страхової компанії. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 5. С. 243 – 252.
5. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні: методологія оцінки та механізм забезпечення: монографія. Київ : Київський національний торгово-економічний університет, 2004. 759 с.
6. Біла Д. А. Регулювання діяльності страхових компаній в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08. «Гроші, фінанси і кредит». Київ, 2019. 23 с.
7. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні». URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya> (дата звернення : 19.11.2024).
8. Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку : теоретичний аспект. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. Вип. 4. С. 216 – 226. URL : <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/91/104> (дата звернення : 19.11.2024).
9. Богріновцева Л. М., Ключка О. В., Заїчко І. В. Розвиток та впровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-57> (дата звернення : 01.11.2024).

10. Божок М. О. Методи протидії страховому шахрайству на страховому ринку України. *Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України. Збірник наукових праць*. Вінниця. 2020. С. 30 – 35.
11. Бомба І. І. Управління безпековою діяльністю страхових компаній в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів, 2020. 20 с.
12. Бондарчук Н. В., Гуменчук В. Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства та необхідність її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2016. № 11. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5409> (дата звернення : 19.11.2024).
13. Бороніна О. О. Фінансова надійність страхової організації та чинники її забезпечення. *Соціальна економіка*. 2023. № 66. С. 99 – 108. URL : <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2023-66-09> (дата звернення : 19.11.2024).
14. Братюк В. П. Фінансово-економічна безпека діяльності страхових організацій. URL : <file:///C:/Users/ПК/Downloads/1878-Текст%20статті-3811-1-10-20181202.pdf>. (дата звернення : 2.11.2024).
15. Внукова Н. М. Сучасний стан та тенденції розвитку страхування в умовах воєнного стану. *Матеріали Міжнародного науково-практичного круглого столу «Страховий ринок України : виклики в період дії воєнного стану та перспективи подальшого розвитку»*. 2022. С. 9 – 11.
16. Герасимова І. Ю. Управління фінансовими ризиками страхових компаній з метою забезпечення економічної безпеки. *Економічний простір*. 2016. № 115. С. 112 – 125.
17. Гладчук О. М. Фінансова безпека українських страхових компаній у сучасних реаліях. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-40> (дата звернення : 16.11.2024).
18. Глухова В. І., Крот Л. М. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті фінансової безпеки. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-81> (дата звернення : 16.11.2024).
19. Гончар Є. А., Мікуляк К. А. Розвиток страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної*

конференції «Трансформація фінансової системи України : тенденції та перспективи розвитку», 23–24 листопада 2023 р. с. 10 – 12.

20. Гончаренко А. С., Зачосова Н. В., Коваль О. В. Стратегічні аспекти забезпечення фінансово-економічної безпеки страхових компаній у контексті розвитку конкурентоспроможного ринку страхових послуг. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2020. Серія Економічні науки. № 2. С. 160 – 168. URL : http://eprints.cdu.edu.ua/4035/1/visnik2020-2_160-168.pdf (дата звернення : 26.10.2024).

21. Давиденко Д. О., Шорох В. Д. Діяльність страхових компаній в умовах воєнного стану. *Наукові дослідження молоді з проблем європейської інтеграції : зб.тез доп. XII Міжнар. наук.-практ. конф. мол. учен. та студ.* (6 квітня 2023 року, м. Харків, Україна). Харків, 2023. С. 101 – 103.

22. Дем'янчук М. А., Маслій Н. Д., Жаданова Ю. О. Страхова екосистема України : забезпечення розвитку страхових компаній. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. Київ, 2021. № 18. С. 30 – 38.

23. Євенко Т. І. Фактори впливу на фінансову безпеку страховика. *Страховий ринок України : виклики в період дії воєнного стану та перспективи подальшого розвитку : матеріали доповідей Міжнародного науково-практичного круглого столу* (17 листопада 2022 р.). За заг ред. : Костюк В. А. К. : НУБіП України, 2022. С. 29 – 32.

24. Жарікова А. Л., Жарікова О. Б. Правове регулювання страхового ринку в Україні : перспективи подальшого розвитку в період дій воєнного часу. *Страховий ринок України : виклики в період дії воєнного стану та перспективи подальшого розвитку : матеріали доповідей Міжнародного науково-практичного круглого столу* (17 листопада 2022 р.). За заг ред. : Костюк В. А. К. : НУБіП України, 2022. С. 33 – 36.

25. Житар М. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. С. 1–6. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/jour-nal/article/view/3733/3655> (дата звернення : 16.11.2024).

26. Журавка О. С., Діденко І. В., Колесник А. І. Фактори впливу на фінансову безпеку страхових компаній. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5. С. 15 – 20.
27. Заволока Л. О., Сіліна І. С., Колеснік Є. О. Методи управління фінансовими ризиками страхової компанії. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 2(13). С. 278 – 282.
28. Завора Т.М., Івашина Н.С. Фінансова надійність як умова забезпечення фінансової безпеки страхової компанії : монографія. Полтава. 2019. 289 – 314 с.
29. Зоря О., Зоря С., Мауер Д. Роль страхування у системі забезпечення продовольчої та економічної безпеки у період воєнного стану в Україні. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 3 (03). С. 36 – 40. DOI : <https://doi.org/10.32782/dees.3-7> (дата звернення : 26.11.2024).
30. Іващенко А. Г. Тенденції функціонування страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Стратегічний розвиток України : генерування, імплементація, реалізація : тези доповідей Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. здоб. вищ. освіти і молодих вчених*, 14 квітня 2023 р.; наук. кер. Андрющенко І. С. Харків : ДБТУ, 2023. С. 39 – 40.
31. Ігнатович Л. С. Дослідження ймовірності банкрутства страхової компанії. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. Вип. 3(26). С. 47 – 52.
32. Калугарь А. В., Кучерівська С. С. Особливості взаємодії учасників страхування в період війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2022/1951> (дата звернення : 10.11.2024).
33. Клапків Л. М., Клапків Ю. М., Свірський В. С. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління : монографія. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2020. 171 с.
34. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018 – 2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення : 12.12.2024).

35. Копилук О., Гарапкот С. Формування системи безпеки страхового ринку України. *VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин : виклики глобалізації та регіональні аспекти»*. 2023. С. 51 – 53.

36. Кривошлик Т. Д., Татаріна Т. В., Лещенко І. В. Сутність та місце фінансової безпеки страхової компанії у системі фінансової безпеки держави. *Підприємництво та інновації*. 2024. Випуск 32. С. 172 – 179.

37. Кучерівська С. С. Особливості взаємодії учасників страхування в період війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2022/1951> (дата звернення : 23.10.2024).

38. Лащик І., Кондрат І., Віблій П., Білець В. Страховий ринок України : сучасний стан та перспективи розвитку. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 5 (66).

39. Левковець Н. П., Бабич Л. М., Теслюк Н. П., Наконечна С. А., Гуцалюк О. І. Фінансова безпека страхових компаній в умовах інституційних змін. *Ефективна економіка*. 2021. № 8.

40. Левковець Н. П. Ідентифікація стану економічної безпеки та базові засади і заходи її забезпечення для підприємств автомобільного транспорту : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2020. 20 с.

41. Лубкей Н. П. Систематизація фінансових ризиків страхових компаній та особливості управління ними в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 20. С. 862 – 866.

42. Марина А. С., Пеценко М. В. Страховий ринок України в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 5(05). С. 44 – 51.

43. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави : навч. посіб. Львів, 2020. 356 с. URL :

https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2964/1/FinansovaBezpeka_30-04_2020.pdf. (дата звернення : 19.11.2024).

44. Масюк Ю. В. Особливості управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії. *Ефективна економіка*. 2024. № 10.

45. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств : теорія, методологія, практика : монографія. Львів : «Растр-7», 2020. 384 с.

46. Мельничук І. І., Ляшук О. І. Механізм управління фінансовою стійкістю страхової компанії : теоретичний аспект. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 44. URL : <file:///C:/Users/alexandr/Downloads/1817-Текст%20статті-1749-1-10-20221130.pdf>.

47. Методика рейтингового оцінювання фінансової надійності (стійкості) страховика. НРА «Рюрік». 2023.

48. Наливайчук І., Панухник О. Страховий ринок України в умовах війни. *Вісник Тернопільського національного технічного університету*. 2024. С. 74 – 75.

49. Нечипоренко А. В. Державне регулювання страхової діяльності в Україні : теоретичний аспект. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/96.pdf (дата звернення : 18.11.2024).

50. Нікіфоров П. О., Гладчук О. М., Кучерівська С. С. Формальні та неформальні інститути страхового ринку. *Інноваційна економіка*. 2021. № 5 – 6. С. 105 – 110.

51. Онишко С. В., Богріновцева Л. М., Ключка О. В. Трансформація страхового ринку України в умовах сьогодення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія : «Економічні науки». 2023. № 9. URL : <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-9-9147> (дата звернення : 18.11.2024).

52. Отенко І. П., Іващенко Г. А., Воронков Д. К. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Харків, 2022. 256 с.

53. Полторак А. С., Мельник О. І., Баришевська І. В. Фінансова безпека страхового ринку України. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2021. № 28. с. 110 – 117. URL : <https://modecon.mnau.edu.ua>. (дата звернення : 18.11.2024).

54. Приступа Л. А., Возовик І. А. Концептуальні засади фінансового управління страховою компанією в сучасному бізнес-середовищі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 2. С. 125 – 129. URL : <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/25-1.pdf> (дата звернення : 18.11.2024).
55. Приступа Л. А. Оцінювання фінансової стійкості страхової компанії як базис управлінської діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 2. С. 16 – 22.
56. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року, № 1277. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення : 19.11.2024).
57. Прокопчук О. Т., Цимбалюк Ю. А., Мельник К. М. Інвестиційна діяльність страхових організацій в Україні. *Інвестиції : практика та досвід*. 2021. № 16. С. 5 – 12. DOI : <https://doi.org/10.32702/23066814.2021.16.5> (дата звернення : 9.12.2024).
58. Прокопчук О. Т. Розвиток українського ринку страхових послуг в контексті забезпечення економічної безпеки країни. *Збірник праць Уманського національного університету садівництва*. Умань : Видавництво «Сочінський М. М.». 2019, Вип. 94. Ч. 2: Економічні науки. С. 69 – 85. DOI : <https://doi.org/10.31395/2415>. (дата звернення : 17.11.2024).
59. Розвиток фінансового та реального секторів як ключовий фактор забезпечення економічної безпеки України : монографія / С. П. Прасолова, О. В. Гасій, А. М. Соколова та ін. ; за заг. ред. канд. екон. наук, доцента С. П. Прасолової. Полтава : ПУЕТ, 2024. 196 с.
60. Розпорядження Держфінпослуг «Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків» від 17.03.2005 року, № 3755. URL : <https://expert-rating.com> (дата звернення : 30.11.2024).

61. Семенча І. Є. Методика оцінки стану управління фінансово-економічними результатами діяльності страхової компанії. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 35.
62. Семенча І. Є., Уаба А. Е. Аналіз сучасного стану трансформаційних змін на страховому ринку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2021. Вип. 39. С. 141 – 146. DOI : <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-39-25> (дата звернення : 15.11.2024).
63. Ситник Н., Тишковець М. Фінансово-економічна безпека страхової компанії та її забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1262/1216> (дата звернення : 29.10.2024).
64. Ситник Н. С., Михайлюк М. В. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). С. 169 – 173.
65. Ситник Н. С., Кравцова О. В. Оцінка фінансової безпеки страхового ринку в сучасних умовах. *БізнесІнформ*. 2019. № 10. С. 219 – 225. URL : https://business-inform-2019-10_0-pages-219_225.pdf (дата звернення : 10.11.2024).
66. Скриль В. В. Фінансова безпека страхового ринку України. *Економіка і регіон*. 2023. № 3 (90). С. 126 – 138.
67. Скрипник Г. О., Якименко В. П. Діяльність страхових компаній України в умовах воєнного стану. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 2(11). С. 151 – 156.
68. Сніщенко Р. Г. Безпекові аспекти управління страховими компаніями України. *Трансформаційна економіка*. 2024. № 1(06). С. 63 – 67.
69. Соловей К. В. Аналіз фінансової стійкості страхових компаній України. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. № 5(79). С. 95 – 101.
70. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL : https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sektoru_ua.pdf (дата звернення : 24.11.2024).

71. Стратегія розвитку FinTech в Україні до 2025 року. URL : <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp> (дата звернення : 24.11.2024).
72. Татарин Н. Б., Лопушанський Р. В. Модернізація ринку страхування України в умовах пандемії COVID-19. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 25. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/271> (дата звернення : 24.10.2024).
73. Татаринцева Ю. Л., Яковлєва В. В. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхової компанії. *Актуальні аспекти розвитку науки і освіти : зб. матеріалів 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф. науково-педагогічних працівників та молодих науковців*, [08-09 грудня 2022 р.] / орг. ком.: О. Найдіч [та ін.] ; Одес. держ. аграрний ун-т. Одеса : ОДАУ, 2022. С. 638 – 640.
74. Ткаченко Н. В. Роль стійкості регіональної мережі та ділової репутації у забезпеченні фінансової безпеки страхової компанії. *Науковий вісник Львівського національного державного університету внутрішніх справ. Серія : економічна*. 2011. № 1. С. 155 – 163.
75. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навч. посіб. за заг. ред. С.М. Фролова, Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 332 с.
76. Федорова Н. О. Державне регулювання напрямків страхової діяльності в Україні. *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2019. № 1. DOI : <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-1-4856> (дата звернення : 27.11.2024).
77. Федорович І. М. Вдосконалення каналів реалізації страхових послуг в епоху цифрових інновацій. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-95> (дата звернення : 27.11.2024).
78. Філюта Д. О., Білера А. О., Пахненко О. М. Фінансовий менеджмент страхових компаній. *Економіка і регіон*. 2022. № 3 (86). С. 86 – 91.
79. Хропонюк Д. О., Длугопольський О. В. Сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 118 – 126. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.118.126> (дата звернення : 7.11.2024).

80. Цуркан І. М., Остапенко А. О. Фінансова стійкість страхової компанії та ключові умови її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. 9 с. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/57.pdf (дата звернення : 7.11.2024).
81. Черняхівський В. План Маршалла для українського страхового ринку. *НВ Бізнес*. 2022. URL : <https://biz.nv.ua/ukr/experts/yak-vplinula-viyna-nastrahoviy-rinok-ekspert-ostanninovini-50237940.html> (дата звернення : 24.10.2024).
82. Чуницька І. І., Богріновцева Л. М. Особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2023. № 71. С. 251 – 258.
83. Шірінян Л. Комплексна діагностика економічних показників діяльності для забезпечення фінансової безпеки страхових компаній. *Облік і фінанси*. 2024. № 2(104). С. 94 – 99.
84. Шірінян Л. В. Динамічна модель фінансової стійкості страхової компанії. Розділ 6. Конкурентоспроможність страхового ринку України в умовах активізації глобалізаційних процесів : колективна монографія / за матеріалами праць наукової групи і науковою редакцією д-ра екон. наук, проф. Л. В. Шірінян. К. : Видавництво Ліра-К, 2020. 404 с.
85. Юдіна С. В., Григор'єва Н. М., Чуприна О. Г. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхової компанії. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск № 17. С. 627 – 633.
86. Юрчик І. Б. Перспективи розвитку корпоративної соціальної відповідальності страхового бізнесу в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-53> (дата звернення : 27.11.2024).
87. Яцентюк Л. А., Богріновцева Л. М. Оцінка сучасного стану розвитку страхового ринку України. *Економічні, фінансові та правові процеси в умовах цифровізації : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених*, м. Ірпінь, 10 листопада 2023. Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. 410 с.

88. Determining an insurance company's financial Strength and Stability. URL :
[https://www.aana.com/docs/defaultsource/insurancewebdocuments\(all\)2/determiningthefinancial.pdf?sfvrsn=f13246b1_0](https://www.aana.com/docs/defaultsource/insurancewebdocuments(all)2/determiningthefinancial.pdf?sfvrsn=f13246b1_0) (дата звернення : 2.11.2024).
89. Snishchenko R., Krot L. Features of the work organization of insurance companies of Ukraine during the period of armed. *Трансформаційна економіка*. № 4 (04) 2023. С. 66 – 71. DOI : <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-4-12>. (дата звернення : 7.11.2024).
90. Trainar P. Assurance, stabilité financière et risque systémique. URL :
<https://www.aef.asso.fr/issues/journaloffinancialeconomics/101lerisquesystemique/2insurancefinancialstabilityandsystemicrisk>. (дата звернення : 2.11.2024).
91. Trichet J. Financial stability and the insurance sector. Geneva pap risk insur issues pract. 2015. № 30. P. 65 – 71. URL :
<https://doi.org/10.1057/palgrave.gpp.2510021> (дата звернення : 2.11.2024).
92. The importance of insurance companies for financial stability. *Financial Stability Review*. 2019. December. P. 160 – 168.

ДОДАТКИ

Звіт подібності

метадані

Заголовок

Мамчур_диплом на плагіат.docx

Автор

Мамчур Денис Анатолійович

Науковий керівник / Експерт

Мамчур Денис Анатолійович

Підрозділ

National University of Water and Environmental Engineering

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	B	16
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	0	59
Білі знаки	B	0
Парафрази (SmartMarks)	a	309

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копію тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз		Копію тексту	
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/view/1495/1515	75	0.56 %
2	https://sgtas.us/upload/pdf/Opinion_IFRS_SG.pdf	74	0.55 %
3	https://elartu.tbu.edu.ua/bitstream/123456789/18381/2/Conf_2016_Burdeyniuk_I.I._Model_assessment_and_16-18.pdf	55	0.41 %
4	https://dspace.znu.edu.ua/bitstream/123456789/175/1/%D0%9F%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%D0%9E.%20%D0%94%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC.pdf	52	0.39 %